

2009 birželio 26

Nr. 12 / 324

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI	
KATECHEZĖ APIE RABANĄ MAURĄ	2
KATECHEZĖ APIE JONĄ ŠKOTĄ ERIUGENĄ	3

Bažnyčia Lietuvoje

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	5
Vilniaus Kalvarijų atlydai	6
Devintinių procesija ir iškilmės Kauno arkikatedroje	7
Konferencija „Bažnyčios vaidmuo laisvosios rinkos visuomenėje“	8

Homilijos

UŽDUOTIS SKELBĖJAMS	
15 eilinis sekmadienis (B)	9
AVYS BE PIEMENS	
16 eilinis sekmadienis (B)	10
NETURTAS IR DUONA	
17 eilinis sekmadienis (B)	11

Straipsniai

Arkivyskupas Crescenzo Sepe	
KUNIGŲ CELIBATO SVARBA ŠIANDIEN	12
Kardinolas Walter Kasper	
DIALOGAS TARP RYTŲ IR VAKARŲ	18

Bažnyčia pasaulyje

Benedikto XVI laiškas Kunigų metų proga	23
Teologinės komisijos dokumentas apie prigimtinę teisę	23
Vatikano pareiškimas dėl neteisėtų lefebvristų šventimų	24
Supaprastintos kunigų grąžinimo į pasauliečių luomą procedūros	24

Benediktas XVI

Katechezė apie Rabaną Maurą

2009 m. birželio 3 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien norėčiau kalbėti apie tikrai nepaprastą lotyniškųjų Vakarų asmenybę – vienuolį Rabaną Maurą. Kartu su tokiais vyrais kaip Izidorius Sevilietis, Beda Garbingasis ir Ambraziejus Autpertas, kuriuos aptariau ankstesnėse katechezėse, vadinamaisiais ankstyvaisiais viduramžiais jis mokėjo palaikyti ryšį su didžia Antikos išminčių ir krikščionybės tėvų kultūra. Rabanas Mauras dažnai atmenamas kaip *praeceptor Germaniae* („Vokietijos mokytojas“), nes buvo nepaprastai produktyvus. Savo nepralenkiamu darbingumu jis galbūt daugiau už kitus prisidėjo išlaikydamas gyvą tą teologinę, egzegetinę ir dvasinę kultūrą, iš kurios sėmėsi vėlesni amžiai. Juo remiasi tokios garsios vienuolių pasaulio asmenybės kaip Petras Damijonas, Petras Garbingasis ir Bernardas Klervietis, taip pat vis daugiau atsirandančių pasaulietinės dvasininkijos *clerici*, kurie XII ir XIII a. tėkmėje išaugino vieną gražiausių bei vaisingiausių mąstymo žiedų.

780 m. gimęs Maince, Rabanas jau vaikystėje atsidūrė vienuolyne: jis gavo pravardę Mauras, nusižiūrėjęs į šventojo Grigaliaus Didžiojo „Antrojoje dialogų knygoje“ jaunuolį Maurą, kurį tėvai, Romos kilmingieji, dar vaiką patikėjo abatui Benediktui Nurseičiui. Rabano kaip *puer oblatas* ankstyvas įsiliejimas į vienuoliją ir vaisiai, kurių jis iš to gavo savo žmogiškajai, kultūrinei bei dvasinei brandai, jau patys savaime iškalbingai byloja ne tik apie to meto vienuolių ir Bažnyčios gyvenimą, bet ir apie visą visuomenę, paprastai vadinamą „karolingų epocha“. Apie ją, arba galbūt apie save patį, Rabanas Mauras taip rašo: „Keliems teko laimė būti supažindintiems su Raštu nuo mažumės (*a cunabulis suis*), ir jie taip gerai buvo maitinami Šventosios Bažnyčios teikiamu maistu, kad, tinkamai parengti, gali būti iškelti į aukščiausius šventuosius luomus“ (PL 107, col. 419BC).

Nepaprastas išsilavinimas, kuriuo išsiskyrė Rabanas Mauras, labai greitai atkreipė to meto didžiūnų dėmesį. Rabanas Mauras tapo kunigaikščių patarėju. Jis išipareigojo darbuotis dėl imperijos vienybės ir, stovėdamas ant aukštesnio kultūros laiptelio, niekada neatstumdavo nė vieno, prašančio išmintingo atsakymo, kurį jis dažniausiai atrodavo Biblijoje ir šventųjų Bažnyčios tėvų raštuose. Iš pradžių išrinktas garsaus Fuldos vienuolyno abatu, o vėliau savo gimtojo miesto Mainco arkivyskupu, jis neapleido savo studijų ir savo gyvenimo pavyzdžiu paro-

dė, jog kitiems galima būti ir neatimant iš savęs reikiamo laiko apmąstymams, studijoms ir meditacijai. Tad Rabanas Mauras buvo egzegetas, filosofas, poetas, ganytojas ir Dievo žmogus. Fuldos, Mainco, Limburgo ir Vroclavo vyskupijose jis gerbiamas kaip šventasis ar palaimintasis. Jo veikalai užima gerus šešis Migne'io *Patrologia latina* tomus. Veikiausiai jam priskirtinas vienas gražiausių ir žinomiausių lotyniškosios Bažnyčios himnų – Sekminių himnas *Veni, Creator Spiritus*, nepaprastas krikščioniškosios pneumatologijos apibendrinimas. Rabano pirmosios teologinės pastangos iš tikrųjų įgavo poezijos pavidalą, o jų tema buvo šventojo Kryžiaus slėpinys, kaip antai kūrinyje *De laudibus Sanctae Crucis*, sumanytame taip, kad ne tik perteiktų sąvokų turinį, bet ir duotų meninio pobūdžio postūmių, tame pačiame rankraštyje pasitelkiant ir poetines, ir tapybines formas. Tarp savo rašinio eilučių ikonografiškai pateikdamas nukryžiuoto Kristaus paveikslą, jis, pavyzdžiui, šitaip rašo: „Štai paveikslas Išganytojo, savo kūno narių laikysena pašventinančio išganingiausią, saldžiausią ir mylimiausią kryžiaus formą, idant mes, tikėdami jo vardą ir paklusdami jo įsakymams, jo kančių dėka įgytume amžinąjį gyvenimą. Todėl kaskart, keldami žvilgsnį į kryžių, prisiminkime tą, kuris už mus kentėjo, kad išplėstų mus iš tamsos galios, prisimindamas mirtį, kad padarytų mus amžinojo gyvenimo paveldėtojais“ (Lib. 1. Fig. 1, PL 107, col. 151 C).

Šis iš Rytų kylantis metodas jungti visus menus, protą, širdį ir jusles Vakaruose nepaprastai išsiplėtos, pasiekdamas neprilygstamų viršūnių Biblijos rankraščių miniatiūrose ir kituose tikėjimo bei meno kūriniuose, Europoje paplitusiuose iki knygų spausdinimo ir vėliau. Kad ir kaip būtų, akivaizdu, jog Rabanas Mauras puikiai suvokė būtinybę į tikėjimo patyrimą įtraukti ne tik dvasią ir širdį, bet ir jusles, kurios per estetinį skonį bei žmogiškąjį jautrumą leidžia žmogui mėgautis tiesa visa savo esybe – „dvasia, siela ir kūnu“. Tai svarbu: tikėjimas yra ne vien mąstymas, jis apima visą mūsų būtį. Kadangi Dievas tapo žmogumi su kaulais ir krauju, įžengė į juslinį pasaulį, Dievo ieškoti ir jį sutikti turime visuose savo būties matmenyse. Taip Dievo tikrovė per tikėjimą įsismelkia į mūsų būtį ir ją perkeičia. Dėl šios priežasties Rabanas Mauras savo dėmesį pirmiausia sutelkė į liturgiją, kaip mūsų tikrovės pagavų visų matmenų lydinį. Tokia Rabano Mauro įžvalga daro jį nepaprastai aktualų šiandien. Žinomos išliko ir jo *Carmina*, dažniausiai taikomos per liturginius šventimus. Rabanas buvo pirmiausia vienuolis, taigi jo domėjimams liturginiu šventimu visiškai savaime suprantamas. Tačiau poezijos menas jam rūpėjo ne kaip savitiksliis: meną ir bet kurį kitą pažinimo būdą jis pajungė Dievo žodžio Gilesniam suvokimui. Todėl didžiausiomis pastangomis ir labai griežtai stengėsi supažindinti visus tarnautojus (vyskopus, kunigus ir diakonus) su visų liturginio šventimo dėmenų giliausia teologine ir dvasine reikšme.

Tad, semdamas iš Biblijos ir Bažnyčios tėvų tradicijos, Rabanas mėgino suprasti ir kitiems perteikti apeigose glūdinčias teologines reikšmes. Sąžiningumo sumetimais ir savo aiškinimams norėdamas suteikti didesnio svorio jis nurodydavo patristinius šaltinius, iš kurių imdavęs savo žinias. Tačiau jais jis naudodavosi laisvai ir išvalgiai, taip toliau plėtodamas patristinį mąstymą. Mainco vyskupijos *corepiscopus* (vyskupui vikarui) adresuoto laiško *Epistula prima* pabaigoje, atsakęs į prašymą paaiškinti, kokios elgsenos laikytis vykdant pastoracines pareigas, jis, pavyzdžiui, rašo: „Parašėme tau visa tai pamėgę iš Šventojo Rašto ir Bažnyčios tėvų kanonų. Tačiau tu, šventasis vyre, kaskart spręsk pats kaip tau geriausiai atrodo, stengdamasis savo vertinimą sutramdyti taip, kad visuose dalykuose būtų laiduotas išvalgumas, nes šis yra visų dorybių motina“ (*Epistulae*, I, PL 112, col. 1510 C). Taip išryškėja tikėjimo, kurio pradžia yra Dievo žodis, tęstinumas; tikėjimas visada gyvas, jis rutuliojasi ir reiškiasi vis naujaip, tačiau niekada neprarasdamas sąryšio su visu dariniu, visu tikėjimo statiniu.

Kadangi Dievo žodis yra neatsiejamas liturginio šventimo dėmuo, Rabanas Mauras visą savo gyvenimą skiria jam didžiausią dėmesį. Kone visoms Senojo ir Naujojo Testamento knygoms jis sukūrė tinkamus egzegetinius paaiškinimus, akivaizdžiai siekdamas pastoracinio tikslo, kurį pateisino šiais žodžiais: „Parašiau šiuos dalykus <...>, apibendrinamas daugelio kitų aiškinimus ir pasiūlymus, idant padaryčiau paslaugą vargšui skaitytojui, kuris negali prieiti prie daugelio knygų, taip pat idant padėčiau tiems, kuriems nepasiseka giliau suprasti reikšmių, kurias atrado tėvai“ (*Commentariorum in Matthaëum praefatio*, PL 170, col. 727D). Komentuodamas Biblijos tekstus, jis iš tiesų pilnomis rieškučiomis sėmėsi iš senovės Bažnyčios tėvų, ypatingą pomėgį rodydamas Jeronimui, Ambraziejui, Augustinui ir Grigaliui Didžiajam.

Jo išskirtinis pastoracinis jautrumas vertė rūpintis labiausiai to meto tikintiesiems bei kunigams ramybės nedavusia problema – atgaila. Jis kūrė „penitencijarius“ – taip vadinti tekstai, kuriuose, pagal to meto jautrumo supratimą, būdavo surašytos nuodėmės ir atitinkamos bausmės, – naudodamas kuo daugiau iš Biblijos, Susirinkimų nutarimų ir popiežių dekretų paimtų paskatų. Šiais tektais naudojosi ir „karolingai“, mėgindami reformuoti Bažnyčią ir visuomenę. To paties pastoracinio tikslo siekta tokiais kūriniiais kaip *De disciplina ecclesiastica* ir *De institutione clericorum*, kur Rabanas, pirmiausia remdamasis Augustinu Paprastuoju ir savo vyskupijos dvasininkija, aiškina pagrindinius krikščioniškojo tikėjimo elementus: tai – savotiški nedideli katekizmai.

Šio didžio Bažnyčios vyro pristatymą norėčiau užbaigti pacituodamas kelis jo žodžius, gerai atspindinčius

jo pagrindinius įsitikinimus: „Kas apleidžia kontempliaciją (*qui vacare Deo negligit*), atima iš savęs tik Dievo šviesos regėjimą; kas po to neišmintingai leidžiasi pagautamas rūpesčių, o jo mintys nustelbiamos pasaulio dalykų triukšmo, tas pasmerkia save absoliučiai negalimybei įsiskverbti į neregimojo Dievo slėpinius“ (Lib. I, PL 112, col. 1263A). Manau, kad šie Rabano Mauro žodžiai skirti šiandien ir mums: karštligiško ritmo paženklinantu darbo laiku ir laisvalaikiu turime skirti laiko Dievui – atverti jam savo gyvenimą, kreipdami į jį savo mintis, apmąstymus, trumpą malda, ir pirmiausia neužmiršti sekmadienio, Viešpaties dienos, liturgijos dienos, gražioje mūsų bažnyčių, *musica sacra* ir Dievo žodžio aplinkoje pajusti paties Dievo grožį bei leisti jam įžengti į mūsų būtį. Tik per tai mūsų gyvenimas tampa didelis, tik per tai jis tampa tikroju gyvenimu.

Katechezė apie Joną Škotą Eriugeną

2009 m. birželio 10 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien norėčiau pristatyti žymų krikščioniškųjų Vakarų mąstytoją Joną Škotą Eriugeną, apie kurio kilmę mažai kas žinoma. Jis tikrai kilęs iš Airijos, kur gimė pirmaisiais IX a. metais. Tačiau nežinome, kada paliko salą ir kirto Lamanšo sąsiaurį, norėdamas įsilieti į kultūrinį pasaulį, IX a. Prancūzijoje ėmusį rasti aplink karolingus ir pirmiausia Karolį Pliką. Taigi nežinome jo tikslios gimimo datos, lygiai taip nesame tikri dėl jo mirties metų, kurie, pasak mokslininkų, turėtų būti apie 870-uosius.

Jonas Škotas Eriugena ir graikiškąjį, ir lotyniškąjį patristinį išsilavinimą gavo iš pirmų rankų: jis buvo tiesiogiai susipažinęs su lotynų ir graikų Bažnyčios tėvų raštais. Be kitų, gerai pažinojo Augustino, Ambraziejaus, Grigaliaus Didžiojo ir kitų krikščioniškųjų Vakarų didžiųjų tėvų veikalus, tačiau ne prasčiau išmanė ir Origeno, Grigaliaus Nysiečio, Jono Auksaburnio, kitų ne mažiau didžiųjų krikščionybės Rytų tėvų mąstymą. Jis buvo išsiskiriantis vyras, jau anuomet mokėjęs graikų kalbą. Eriugeną ypač domino šventasis Maksimas Išpažinėjas ir pirmiausia Dionizas Areopagitas. Šiuo slapyvardžiu buvo prisidengęs V a. Bažnyčios rašytojas iš Sirijos, tačiau viduramžiais manyta, tokio įsitikinimo laikėsi ir Jonas Škotas Eriugena, kad šis autorius yra šventojo Pauliaus mokinys, apie kurį kalbama *Apaštalu darbuose* (17, 34). Būdamas įsitikinęs Dionizo raštų apaštališkumu, Eriugena jį vadino „dieviškuoju rašytoju“. Dėl šios priežasties Dionizo raštai buvo iškilus šaltinis jo samprotavimams. Šiuos kūrinius Jonas

Škotas išvertė į lotynų kalbą. Didieji viduramžių teologai, kaip antai šventasis Bonaventūras, susipažino su Dionizo darbais tik iš šių vertimų. Eriugena visą gyvenimą paskyrė jo minčių gilinimui bei plėtojimui ir tiek daug perėmė iš jo raštų, kad iki šiandien kartais sunku skirti, kur paties Škoto Eriugenos įžvalgos ir kur jis tiesiog tik perteikia Pseudodionizo mintis.

Jono Škoto teologiniam darbui nebuvo skirta labai laiminga dalia. Karolingų epochos pabaigoje jo kūriniai buvo užmiršti, negana to, šešėlių ant jo metė bažnytinės valdžios cenzūra. Jonas Škotas iš tiesų atstovavo radikaliai platonizmui, kartais artėjusiam prie panteistinio požiūrio, nors jo paties asmeniniai subjektyvūs ketinimai visada buvo tikratikiški. Mus pasiekė keli Jono Škoto Eriugenos kūriniai, iš kurių ypatingo paminėjimo vertas traktatas *De divisione naturae* ir „Šventojo Dionizo aiškinimai apie dangiškąją hierarchiją“. Čia jis patraukliai plėtoja teologinius bei dvasinius apmąstymus, galinčius paskatinti plačiau pasidomėti ir šiuolaikinius teologus. Galvoje, pavyzdžiui, turiu tai, ką jis rašo apie pareigą tinkamai skirti, kas pateikiama kaip *auctoritas vera*, arba apie pastangas ieškoti tiesos tol, kol ji bus patirta tylia Dievo adoracija.

Mūsų autorius sako: „*Salus nostra ex fide inchoat* – mūsų išganymas prasideda su tikėjimu.“ Tai reiškia: apie Dievą kalbėtina ne remiantis savais išvedžiojimais, bet tuo, ką Dievas pats apie save kalba Šventajame Rašte. Tačiau kadangi Dievas sako tik tiesą, Škoto Eriugenos įsitikinimu, autoritetas ir protas niekada negali vienas kitam prieštarauti; jis tikras, kad tikroji religija ir tikroji filosofija sutampa. Apie tai jis rašo: „Jei autoriteto, kad ir kas tai būtų, nepatvirtina tikrasis protas, pirmasis laikytinas silpnu... Tikrasis autoritetas yra tik tas, kuris sutampa su proto atrastomis tiesomis, jei kalbama apie autoritetą, šventųjų tėvų siūlomą bei perduodamą palikuonių naudai“ (I, PL 122, col. 513BC). Atsižvelgdamas į tai, Škotas įspėja: „Joks autoritetas neturi tavęs įbauginti ar atitraukti nuo to, ką supratai įtikintas teisingo racionalaus apmąstymo. Mat tikrasis autoritetas niekada neprieštarauja teisingam protui, lygiai kaip ir pastarasis negali prieštarauti tikrajam autoritetui. Ir vienas, ir kitas neabejotinai kyla iš to paties šaltinio, kuris yra dieviškoji Išmintis“ (I, PL 122, col. 511B). Kaip matome, čia drąsiai pripažįstama proto, besiremiančio sąžine, vertė, tai, kad tikrasis autoritetas protingas, nes Dievas yra kūrybinis protas.

Eriugenos nuomone, net ir Raštas neišvengia būtinybės nusilenkti tam pačiam skyrimo kriterijui. Juk jei Raštas – teigia airių teologas, taip išsakydamas jau Jono Auksburnio išreikštą mintį – kyla iš Dievo, jis nebūtų buvęs būtinas, jei žmogus būtų nenusidėjęs. Todėl jis daro išvadą, kad Dievas Raštą mums dovanojęs pedagoginiais

sumetimais ir būdamas kantrus, kad žmonės atsimintų visa tai, kas jiems įspausta širdin nuo sukūrimo „pagal Dievo paveikslą ir panašumą“ (plg. *Pr* 1, 26). *Expositiones* Eriugena rašo: „Ne žmogus sukurtas Raštui, kurio jam nebūtų reikėję, jei nebūtų nusidėjęs, bet, priešingai, žmogui duotas Raštas, persunktas mokymo ir simbolių. Jo dėka mūsų protingoji prigimtis gali būti supažindinta su tikrai tyros Dievo kontempliacijos paslaptimi“ (II, PL 122, col. 146C). Šventojo Rašto žodis apvalo mūsų protą, kuris šiek tiek aklas, ir padeda mums atsiminti tai, ką kaip Dievo paveikslas nešiojamės savo širdyje ir kas, deja, sužeista nuodėmės.

Iš to išplaukia keli hermeneutiniai padariniai, dar ir šiaudien galintys parodyti, kaip dera skaityti Šventąjį Raštą. Šventajame tekste būtina atrasti paslėptąją prasmę. O tai reikalauja ypatingų vidinių pratybų, įgalinančių protą atsiverti neklaidingam keliui į tiesą. Tokios pratybos – tai pastangos būti nuolatos pasirengusiems atsiversti. Trokštant giliau perprasti Raštą, būtina vienu metu daryti pažangą ir širdies atsivertimo, ir biblinio teksto – kosminio, istorinio ar mokomojo pobūdžio – sąvokinės analizės lygmeniu. Mat tik nuolatos valant ir širdies, ir dvasios akis, galima pasiekti tikslesnį supratimą.

Šis sunkus, reiklus ir uždegantis kelias, kupinas žmogaus pažinimo laimėjimų ir abejonių, protingą būtybę atveda prie dieviškojo slėpinio slenksčio, kur atsiskleidžia visų sąvokų trapumas bei ribotumas ir tiesos galia, nevaržydama laisvės, švelniai akina peržengti ribas visko, kas iki šiol pažinta. Todėl vienijančia bendryste pasibaigiantis slėpinio pripažinimas tylia adoracija atsiveria kaip vienintelis kelias į santykį su tiesa, kuri yra ir kaip niekas arti, ir griežčiausiai gerbianti kitokybę. Jonas Škotas ir čia pavartojo krikščioniškajai tradicijai brangų graikišką žodį: ši patirtis, kurios link kryptame, vadinama *theosis*, arba sudievinimu, ir tai palydima tokiomis drąsiomis ištaromis, jog visiškai buvo galima įtarti jį heterodoksiniu panteizmu. Kad ir kaip būtų, tokie tekstai, kaip čia cituojamas, kur pasitelkiama antikinė geležies lydymo metafora, tebedaro gilų įspūdį: „Tad kaip kiekviena geležis, kuri kaitinama suskystėja taip, kad, atrodo, belieka viena ugnis, tačiau substancijos iš tikrųjų išlieka skirtingos, lygiai taip šiam pasauliui pasibaigus visa prigimtis – ir kūniška, ir nekūniška – rodys vien Dievą ir kartu išliks kaip tokia, idant Dievą būtų galima tam tikru būdu suvokti, nors jis išliks nesuvalkiamas, o pats kūrinys, neapsakomai stebėdamasis, bus perkeistas Dieve“ (V, PL 122, col. 451B).

Visas Jono Škoto teologinis mąstymas iš tiesų yra akivaizdžiausias mėginimas tuo, ką galima nusakyti, išreikšti nenusakomą Dievą, remiantis Jėzuse iš Nazareto įsikūnijusio Žodžio slėpiniu. Daugybė jo metaforų, vartojamų

nenusakomai tikrovei išreikšti, įrodo, kaip puikiai jis suvokia didžiulį sąvokų, kuriomis kalbame apie šiuos dalykus, nepakankamumą. Ir kartu jo tekstuose kartais galima tarsi ranka palytėti autentiškos mistinės patirties kerus bei dvasią. Norint tai parodyti, galima pacituoti ištrauką iš *De divisione naturae*, giliai sujaudinančią ir mus, XXI a. tikinčiuosius: „Turime trokšti tik tiesos, kuri yra Kristus, džiaugsmo, ir vengti visko, kas Jo stokoja. Mat šitai laikytina vienintele viso ir amžino liūdesio priežastimi. Atimk iš manęs Kristų, ir nebeturėsiu jokio gėrio – niekas man nesukeltų tokio siaubo kaip Jo nebuvimas. Didžiausia kančia protu apdovanotam kūriniui yra Jo netekti ir neturėti“ (V, PL 122, col. 989). Šiais žodžiais galėtume persiimti ir mes, paversdami juos malda, keliama į Tą, kurio ilgisi mūsų širdis.

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Birželio 6 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje vykusia-me arkivyskupijos kunigų susirinkime Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro sielovadininkas kun. Marius Žitkauskas prisiminė gegužę Vilniaus arkivyskupo metropolito kardinolo Audrio Juozo Bačkio ir Taizé bendruomenės sutarimu Jaunimo centro bei parapijų bendro darbo pastangomis surengtą Europos jaunimo susitikimą. Susitikime dalyvavo per 5000 jaunuolių iš įvairių Europos kraštų. Visi gyveno šeimose, skirtingai nei per kitus susitikimus įvairiose šalyse. Keturiuose didžiausiose Vilniaus miesto bažnyčiose su atvykusiais piligrimais iš skirtingų šalių meldėsi ir jaunimas iš Lietuvos. Pasak kun. M. Žitkausko, Europos jaunimo susitikimas parodė, kad įmanoma parapijoje bendram darbui suburti lietuvių ir lenkų jaunimą, į veiklą įtraukti Sutvirtinimo sakramentui besirengiančius žmones, užmegzti draugystės ryšius tarp skirtingų amžiaus grupių parapijiečių, šeimų. Savanoriai rūpinosi susitikimo dalyvių maitinimu, parapijos parengė kultūrinę programą, buvo kruopščiai organizuoti teminiai susitikimai. Po tokio sklandaus jaunimo susitikimo nutarta kiekvieną mėnesį įvairiose Vilniaus miesto bažnyčiose rengti Taizé pamaldas ir kviesti visus norinčius dalyvauti. Įspūdžiais apie susitikimo rengimą, parapijiečių subūrimą, pagyvėjusią jaunimo veiklą, atrastus žmonių talentus dalijosi Mickūnų parapijos klebonas kun. Valentinas Šiuša. Susirinkime dalyvavęs Emilis Vasiliauskas, ėmėsis daugelio organizacinių Europos jaunimo susitikimo darbų, džiaugėsi, kad parapijos išjudintos, šeimos noriai priėmė piligrimus, kunigai tėviškai globoją jaunimą, palaikė ekumenines iniciatyvas.

Vilniaus arkivyskupijos kurijos kancleris kun. Robertas Šalaševičius Vilniaus arkivyskupo metropolito kardinolo Audrio Juozo Bačkio pavedimu papasakojo apie Kunigų metus, kurie bus paskelbti birželio 19 d., per Švč. Jėzaus Širdies iškilme. Ši šventė – maldų už kunigų šventumą diena. Be to, šiais metais minima 150 metų sukaktis nuo viso pasaulio klebonų globėjo šv. Jono Marijos Vianėjaus mirties. Šventasis bus paskelbtas visų kunigų globėju. Maldos už kunigus svarba pabrėžiama kaip atsakas į tai, kad vis dėlto daug kunigų palieka tarnystę. Popiežius Benediktas XVI ragina atnešti į Dievo artumą kunigus, kad Viešpats palaikytų jų entuziazmą. Kunigų metų tema – „Kristaus ištikimybė, kunigo ištikimybė“. Taip popiežius drauge su Dvasininkijos kongregacija pabrėžia kunigo ryšio su Kristumi svarbą. Šventasis Tėvas sako, jog jei kunigo gyvenime prarandamas Dievo centriškumas, tai po truputį išnyksta ir uolumas veikti. Skelbdama šiuos metus, Bažnyčia visą Dievo tautą kviečia švęsti kunigystės malonę, liudija tai, kas gera, didžiuojasi savo kunigais, juos vertina ir dėkoja už tarnystę. Tai proga dvasininkams apmąstyti kunigišką identitetą, grįžti prie jo šaknų. Kunigai kviečiami atrasti savo tarnystės misijinę prasmę, eiti ten, kur Evangelija nepažįstama, stengtis, kad tikėjimas darytų įtaką žmonėms, kad nepraktikuojantys katalikai atnaujintų savo ryšį su Dievu. Dvasininkijos kongregacijos prefektas kardinolas Claudio Hummesas atkreipia dėmesį į misijų būtinybę ne vien *ad gentes*, bet ir pačios Bažnyčios viduje.

Švenčiant šiuos metus, kunigams siūloma dalyvauti rekolekcijose, vykti į piligrimines keliones, rengti šventes su žmonėmis, parodyti daugiau dėmesio vargstantiems kunigams.

Rugsėjo 27–spalio 3 d. Arse (Prancūzija) vyks tarptautinės kunigų rekolekcijos, kurias organizuoja Dvasininkijos kongregacija. Daugiau informacijos galima rasti interneto tinklalapyje www.clerus.org.

Lapkričio 16–25 d. Vilniaus arkivyskupijoje dirbantiems kunigams rengiama kelionė į Šventąją Žemę. Ją organizuoti pavesta t. Lionginui Virbalui SJ.

2010 m. birželio 7–11 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje planuojama surengti rekolekcijas su popiežiaus rūmų pamokslininku t. Raniero Cantalamessa.

Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Žydrūnas Vabuolas informavo apie užbaigtus seminarijos mokslo metus. Pasak rektoriaus, į pirmąjį seminarijos kursą priimti 3 klierikai. Du klierikai išleisti akademinį atostogų. Planuojama, kad nuo rudens seminarijoje studijuos 29 klierikai, iš jų 21 klierikas iš

Vilniaus arkivyskupijos. Rektorius dėkojo klebonams už galimybę klierikams atlikti praktiką įvairiose parapijose, prašė kuo skubiau per birželį parašyti ir atsiųsti į seminariją įvertinimus.

Vilniaus arkivyskupo augziliaras ir generalinis vikaras vyskupas Juozas Tunaitis dvasininkus ragino kuo stropiau apklausti sužadėtinius, jei santuokai reikia leidimo ar dispensos, pridėti raštą, kuriame būtų kruopščiai aprašytos visos aplinkybės. Vyskupas prisiminė arkivyskupijos emeritus ir kvietė kunigus rodyti daugiau solidarumo.

Kunigų susirinkime pranešta, jog šv. Petro skatikas, t. y. aukos Šventojo Tėvo misionieriškoms iniciatyvoms, bus renkamos Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus dieną, birželio 29-ąją.

-ksb-

Vilniaus Kalvarijų atlidai

Gegužės 29–31 d. Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų) parapijoje švęsti Sekminių atlidai, į kuriuos maldininkai atvyko ne tik iš sostinės parapijų, bet ir iš įvairių Lietuvos kampelių.

Gegužės 29 d. buvo skirta kunigams ir vienuoliams. Kryžiaus kelio malda nuo Marijos Sopulingosios koplyčios pradėjo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Kryžiaus kelio maldoje taip pat dalyvavo vyskupai Jonas Boruta SJ, Jonas Kauneckas, Rimantas Norvila. Prie visų Kryžiaus kelio stočių mąstymus sakė įvairiose parapijose dirbantys kunigai ir vienuoliai. Paskutinėje Kryžiaus kelio stotyje mintimis apie prisikėlimo ir amžinojo gyvenimo viltį pasidalijo Vilniaus arkivyskupo metropolito augziliaras ir generalinis vikaras vyskupas Juozas Tunaitis. Vėliau vyskupai kartu su kunigais Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje aukojo šv. Mišias, kurioms vadovavo vyskupas Jonas Boruta SJ.

Per pamokslą ganytojas priminė Jėzaus klausimą apaštalui Petriui: „Ar myli mane?“ Kas iš tiesų myli, tas išrenkamas tarnauti Dievui ir žmonėms, tas gerai atliks šią tarnystę. Šis klausimas skirtas visiems, kurie Bažnyčioje pašaukti tarnauti Dievui ir žmonėms. Ar esame pajėgūs mylėti Dievą labiau už viską? Šventoji Dvasia – tai dieviškoji meilė, kuria mus myli Dievas ir padeda mums priimti kitus žmones. Šventoji Dvasia padeda su meile ir džiaugsmu pereiti visus gyvenimo Kryžiaus kelius. Ganytojas priminė, kad artinasi šv. Jono Marijos Vianėjaus gimimo dangui 150-osios metinės, per kurias bus skelbiami Kunigų metai. Šis žmogus tapo kunigu, nors buvo negabus mokslams, paprastas ir kuklus, tačiau labai mylėjo Dievą ir Dievo mylimus nusidėjėlius. Jo pamokslai buvo paprasti, bet dvelkė dideliu tikėjimu, patirta Dievo artuma. Kunigystės esmė – atspindėti Kristų, Jo meilę dovanoti žmonėms. Į šį kelią kviečia ne tik šventasis kunigas, bet ir Šventoji Dvasia. Po Eucharistijos parapijos salėje dvasininkai dalyvavo šventinėje agapėje.

Gegužės 30 d. skirta jaunimui. Ryte prie Marijos Sopulingosios koplyčios šv. Mišias vaikams aukojo Vilniaus Šventosios Dvasios parapijos vikaras Marek Butkevič. Vaikams skirtame pamoksle kunigas kalbėjo apie Šventąją Dvasią kaip apie paties Dievo dovanotą pagalbą mums visiems. Vikaro vadovaujami vaikai su pietų pertraukėle apėjo visą Kryžiaus kelią, stotyse patys perskaitydami iš anksto parengtus mąstymus. Po to pievoje prie bažnyčios buvo žaidžiami žaidimai ir giedamos giesmės, vaikų laukė paruošti siurprizai.

Šventimai Telšių vyskupijoje

Gegužės 30 d. Žemaičių Kalvarijos bazilikoje diakonu įšventintas klier. **Modestas Ramanauskas**. Diak. relig. m. mgr. Modestas Ramanauskas paskirtas Telšių vyskupijos kurijos sekretoriumi.

-T-

2010 m. Jaunimo dienos tema

Po kelių mėnesių svarstymo išrinkta Lietuvos jaunimo dienų 2010 tema. LVK Jaunimo pastoracijos taryba buvo kreipusis į jaunus žmones, prašydama padėti išrinkti tinkamiausią, aktualiausią temą iš šešių pasiūlytų. Balsavime dalyvavo per 400 žmonių. Daugiausia palaiškymo sulaukė temos „Kelkis ir eik“ – 118 balsų ir „Tiesa padarys jus laisvus“ – 93 balsų. Po ilgų diskusijų ir išsamesnio temų nagrinėjimo pasirinkta tema „Kelkis ir eik“ (plg. Mk 2,1–12). Šioje Evangelijos ištraukoje mūsų dėmesys krypta į bendruomeninį aspektą: keturi vyrai viską daro – net išardo stogą, – kad savo draugą atneštų prie Jėzaus. Greičiausiai čia kalbama apie jaunus žmones, nes reikia jėgos, fantazijos, drąsos ir ypatingo entuziazmo, kad išardytum stogą, po kuriuo susirinkę žmonės. 2010 m. Lietuvos jaunimo dienoje svarbi vieta teks bendruomenėms: pasirošimo programoje bei LJD metu jos prisistatys ir liudys tikėjimo kelionę kartu su kitais, tarnystę bei bendruomeninį gyvenimą. Šiandien, kai dauguma jaunų žmonių jaučiasi vieniši, labai svarbu padėti jiems atrasti gyvąją Bažnyčią per bendruomenių įvairovę, grožį ir skirtingas dovanas. Netrukus bus paskelbti konkursai 2010 m. Lietuvos jaunimo dienos ženklui bei himnui sukurti. Visi kūrybingi žmonės kviečiami į šį kvietimą atsiliiepti.

-lvkjp-

Telšių vyskupijoje pertvarkyti dekanatai

Klaipėdos dekanatui paliktos šios Klaipėdos miesto parapijos: Šv. Brunono Kverfurtiečio, Šv. Kazimiero, Šv. Juozapo Darbininko, Kristaus Karaliaus ir Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės; Ni-

dos Marijos Krikščionių Pagalbos parapija ir Juodkrantės parapija.

Įkurtas naujas Gargždų dekanatas. Jam priklauso: Endriejavo, Gargždų, Judrėnų, Plikių, Priekulės, Veiviržėnų ir Vėžaičių parapijos. Gargždų dekanato dekanu paskirtas Šv. Arkangelo Mykolo parapijos administratorius kan. Jonas Paulauskas, paliekant jam visas turėtąsias pareigas.

Pertvarkytas Plungės dekanatas. Jam grąžintas senasis Žemaičių Kalvarijos dekanato pavadinimas. Centrinė dekanato parapija lieka Plungės Šv. Jono Krikštytojo parapija. Žemaičių Kalvarijos dekanatui priskiriama Spraudės Šv. apaštalo Pauliaus parapija. Plungės Šv. Jono Krikštytojo parapijos administratorius kanauninkas Donatas Stulpinas atleistas iš Plungės dekanato dekanato pareigų ir paliktas *ad interim* eiti Plungės Šv. Jono Krikštytojo parapijos administratoriaus pareigas. Atkurto Žemaičių Kalvarijos dekanato dekanu paskirtas Žemaičių Kalvarijos bazilikos vikaras kanauninkas Andriejus Sabaliauskas, paliekant jam visas turėtąsias pareigas. -T-

Marijos diena Šiluvoje

Birželio 13-osios Marijos dieną jau ne pirmą kartą Šiluvoje, baigdamą mokslo metus, šventė Lietuvos katalikiškųjų mokyklų bendruomenė. Jubiliejinei Evangelijos tūkstantmečio sukakčiai buvo skirta ne tik penkiolikos šių mokyklų mokytojų ir moksleivių piligrimystė. Piligriminę kelionę taip pat surengė Kauno arkivyskupijos I dekanato tikintieji, dauguma jų atvyko organizuoti iš įvairių miesto parapijų. Jie, kaip ir moksleiviai, iš ryto keliavo į Šiluvą pėsčiomis nuo Katauskių gyvenvietės, į Marijos apsireiškimo vietą artėdami su malda ir giesmėmis. Vidudienį visi drauge aikštėje šventė pagrindines šv. Mišias. Eucharistijos liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, koncelebravo Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, Panevėžio vyskupas emeritas Juozas

Vakarop vyko renginiai jaunimui: pokalbiai teminėse grupelėse, šloviniamo valanda, kurią parengė parapijos jaunimas. Šv. Mišias jaunimui aukojo Šv. Kryžiaus Atradimo parapijos vikaras Povilas Narijauskas. Po agapės „Būk mano artimas“ Šviesos kelyje apmąstyta prisikėlusio Jėzaus Kristaus susitikimas su mokiniais.

Gegužės 31 d. Kryžiaus kelią ėjo lietuvių ir lenkų maldininkų grupės. Iškilmingas Sekminių šv. Mišias pievoje ant šalia bažnyčios įrengtos pakylės aukojo Vilniaus arkivyskupo metropolito augziliaras ir generalinis vikaras vyskupas Juozas Tunaitis. Ganytojas homilijoje atkreipė dėmesį į Šventosios Dvasios dovanas, kurios tokios svarbios kiekvieno tikinčiojo gyvenime. Bažnyčios gyvenimo įvykiai taip pat parodo, kad Šventoji Dvasia gyva ir veikia bendruomenės gyvenime, palaiko tikėjimą. Šv. Mišiose buvo teikiamas Sutvirtinimo sakramentas.

Sekminių iškilmės šventimas Vilniaus Kalvarijose glaudžiai susijęs su garsiuoju Kryžiaus keliu, kurį piligrimai apeina norėdami pelnyti visuotinius atlydus. Pirmosios Kryžiaus kelio stotys Kalvarijose įrengtos dominikonų vienuolių ir 1669 metais iškilmingai pašventintos Vilniaus vyskupo Aleksandro Sapiegos. XVIII a. įrengtos 35 koplyčios. Sovietmečiu beveik visos jos išsprogdintos, liko tik 4 šalia bažnyčios esančios koplyčios. Nugriautosios Kryžiaus kelio stotys 2002 metais baigtos atstatyti ir per Sekmines pašventintos. Nuo 2003 metų Vilniaus Jeruzalės Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje saugomas relikvijorius su Jėzaus Kristaus kryžiaus relikvija. Vilniaus Kalvarijos įtrauktos ir į Jono Pauliaus II piligrimų kelio programą.

-ksb-

Devintinių procesija ir iškilmės Kauno arkikatedroje

Birželio 14 d., Švč. Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmės rytmetį, Kauno miesto gatvėmis iš Šv. arkangelo Mykolo (Įgulos) bažnyčios į arkikatedrą baziliką eita tradicinė Devintinių procesija su Švenčiausiuoju Sakramentu. Užbaigus procesiją, vidudienį aukotos iškilmingos šv. Mišios. Procesijoje Švč. Sakramentą nešė, o paskui Eucharistijos liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius.

Devintinių procesija prasidėjo Švč. Sakramento išstatymu ir adoracija Įgulos bažnyčioje. Po to eita Laisvės alėja bei Vilniaus gatve arkikatedros link. Eisenoje dalyvavo miesto parapijose tarnaujantys kunigai, Kauno kunigų seminarijos klierikai, vienuolinių kongregacijų nariai, tikintieji su savo parapijų vėliavomis. Visą kelią giedojo drauge su parapijų choristais maldingosios eisenos dalyviai keturis kartus sustojo pagarbinti Eucharistinio Jėzaus prie iš anksto parengtų altorėlių – prie Įgulos bažnyčios, „Aušros“ gimnazijos, istorinės prezidentūros, arkivyskupijos Jaunimo centro (altorėlius puošė miesto katalikiškųjų mokyklų – „Ažuolo“, Juozo Urbšio vidurinių ir Jėzuitų gimnazijos bendruomenės bei Įgulos rektorato tikintieji). Sustojus prie altorėlių klausytasi mons. Artūro Jagelavičiaus, mons. Vytauto Grigaravičiaus, mons. Adolfo Grušo ir prel. Vytauto Stepono Vaičiūno OFS skaitomo Dievo žodžio, kalbėjusio apie palaiminimus, duonos padauginimo stebuklą ir brangiausią savo nuolatinio artumo žmonėms testamentą – Eucharistijos įsteigimą, kad ja maitindamiesi jie galėtų būti gyvosios vynmedžio šakelėmis ir vykdytų Viešpaties įsakymą mylėti vieni kitus.

Devintinių procesija, paliudijusi pagarbą ir ištikimybę Eucharistiniam Jėzui, baigta arkikatedroje bazilikoje padėkos himnu „Tave, Dieve, garbinam“,

Švč. Sakramento pagarbinimu ir palaiminimu juo. Pasiaukojimo Švč. Jėzaus Širdžiai atnaujinimo aktu prašyta Viešpaties apipilti savo malonėmis visą Bažnyčią, Šventąjį Tėvą, vyskupus, kunigus ir pasauliečius, palaiminti valstybės vadovus ir visą tautą, kad visi taptų „broliškos vienybės ir meilės ženklų“.

Gausiems netrukus šventos Eucharistijos liturgijos dalyviams arkiv. S. Tamkevičius pasakė pamokslą ir visų mintis kreipė į Eucharistiją – patį švenčiausią ir brangiausią Jėzaus palikimą – savęs paties dovanojimą, kurio jokia dovana negalėtų pranokti. „Trapiu duonos pavidalu Jėzus ateina pas mus, kad mus apglėbtų“, – sakė ganytojas kviesdamas pasvarstyti, ar tinkamai pasinaudojame šios dovanos galimybėmis ir vaisiais, kad būtume stiprūs ne savo, bet Dievo jėga. Per pamokslą atkreiptas dėmesys, kaip svarbu neapsiprasti su švenčiausiais savo tikėjimo slėpiniais, su derama pagarba artintis prie Eucharistinio Jėzaus nepamirštant susitaikyti su Dievu per Atgailos sakramentą. Pamokslo pabaigoje arkivyskupas paragino kiekvieną asmeniškai apsvarstyti savo santykį su Švč. Sakramentu – jį įsteigęs Jėzus taip rodo savo meilę ir nori lydėti žmogų per visą jo gyvenimą.

Iškilmių pabaigoje arkiv. S. Tamkevičius padėkojo ištvermingiesiems procesijos dalyviams, nepabūgusiems juos visą kelią merkusio smarkaus lietaus, priminė skaudžią tautai birželio 14-osios datą – genocido pradžią ir pakvietė pagerbti ją malda, pilietine krikščionio laikysena bei padėka Dievui už viską, kas ateina iš jo rankų.

-kasp-

Konferencija „Bažnyčios vaidmuo laisvosios rinkos visuomenėje“

Birželio 11 d. Vilniuje surengta konferencija „Bažnyčios vaidmuo laisvosios rinkos visuomenėje“ ir diskusijos su prof. Samueliu Greggu (JAV) apie Bažnyčios vaidmenį laisvosios rinkos visuomenėje, pasaulinės krizės priežastis, jos žmogiškąsias ištakas ir moralinę žmonių atsakomybę. Pranešėjas Samuelis Greggas gimė Australijoje, Oksfordo universitete įgijo filosofijos daktaro laipsnį (moralinės filosofijos disciplina), šiuo metu vadovauja religijos ir laisvės studijų institutui *Acton*, yra parašęs monografijų ir knygų, nagrinėjančių aktualias tikėjimo, laisvės bei rinkos problemas.

S. Greggas kėlė esminius klausimus: ar dar yra ekonominių ir moralinių principų, kurie padėtų krizės apimtai visuomenei? Ką šiandienos ekonominių ir moralinių iššūkių akivaizdoje racionalaus gali pasiūlyti krikščionys? Kuo skiriasi vartojimas ir vartotojiškumas? Ar apskritai jau galima kalbėti apie pokrizinę visuomenę, ar vis dar išgyvename krizės laikotarpį? Ar įmanoma rasti bendrą ekonomiką ir moralės tašką? Koks nuodėmės vaidmuo šiuolaikiniame, pagal laisvosios rinkos dėsnius organizuojamame pasaulyje? Kokį kelią turėtų rinktis pokrizinė Europos visuomenė – Friedricho Nietsches ar Tomo Akviniečio?

Susitikimus, aptariančius pasaulinės krizės priežastis, jos žmogiškąsias ištakas ir moralinę žmonių atsakomybę, organizavo Lietuvos laisvosios rinkos institutas, Lietuvių katalikų mokslo akademija ir žurnalas „Naujasis židinys – Aidai“.

Diskusijoje dalyvavo kun. dr. Kęstutis Kėvalas, evangelikų teologas Holgeris Lahayne'as, Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto daktaras Mindaugas Kubilius ir žurnalo „Naujasis židinys – Aidai“ redaktorius Nerijus Šepetyš.

-jd-

Preikšas, taip pat Kauno arkivyskupijos ir iš kitų Lietuvos vietų atvykę kunigai. Tiek šv. Mišių pradžioje, tiek per pamokslą arkiv. S. Tamkevičius ragino malda pradėti ir palaikyti popiežiaus Benedikto XVI paskelbtus Kunigų metus – kad kunigai būtų šventi ir vestų žmones prie Dievo. Ganytojas išskėlė Arso klebono šv. Jono Marijos Vianėjaus ir lietuvių katalikų ypač gerbiamo šv. Antano Paduviečio kilnios kunigystės pavyzdžius.

Tą dieną Šiluvų džiugino gausus jaunimo būrys. Po šv. Mišių Švč. M. Marijos Gimimo bazilikoje grupei jaunuolių arkivyskupas suteikė Sutvirtinimo sakramentą. Katalikiškųjų mokyklų bendruomenės vaisinos ir bendravo agapėje.

Diena, praleista Šiluvoje, baigėsi aštuonių mokyklų kolektyvų pasirodymais. Programą buvo parengę Kauno darželio-mokyklos „Šviesa“, Šiaulių t. B. Andruškos pradinės mokyklos, VšĮ Kauno Julijanavos, VšĮ Kauno Juozo Urbšio, VšĮ Kauno šv. Mato, „Vyturio“ mokyklų bei Vilniaus „Versmės“ mokyklų mokiniai, taip pat VšĮ Panevėžio M. Rimkevičaitės technologinės mokyklos moksleiviai. Renginį vedė VšĮ Jėzuitų gimnazijos moksleivė Gabrielė Dambrauskaitė. Mokiniai giesmėmis ir šokiais pradžiugino ne tik vieni kitus, bet ir arkivyskupą S. Tamkevičių, savo dalyvavimu pagerbusį NKMA surengtą šventę, kurioje padėkota Viešpačiui už praėjusius mokslo metus ir džiaugsmingai pasitiktos vasaros atostogas.

-kasp-

Keliais žodžiais

Krekenava. Artėjant Krekenavos miestelio 600-osiomis metinėms, miestelio bendruomenė jau kurį laiką vis aktyviau prisideda prie sumanymų kuo kūrybiškiau ir originaliau papuošti didįjį jubiliejų švenčiančios gyvenvietės aplinką. Vienas toks sumanymas jau baigtas įgyvendinti – vienoje iš Krekenavos miestelio aikščių atsirado didelis, iš daugiau nei tūkstančio pasodintų gėlių sudarytas skaičius „600“. Miestelio jubiliejus iškilmingai paminėtas birželio 23–24 d.

-sr-

UŽDUOTIS SKELBĖJAMS

15 eilinis sekmadienis (B)

Am 7, 12–15; *Ef* 1, 3–14; *Mk* 6, 7–13

Amosas skyrėsi nuo daugelio kitų pranašų. Jis nedėvėjo ypatingų drabužių kaip Ezekielis ar Jeremijas, nebuvo pranašas visą gyvenimą kaip Izaijas ar Samuelis, nešokiravo aplinkinių vaizdžiais pranašiškais veiksmais kaip Elijas, Ozėjas ar kiti. Amosas buvo piemuo ir šilkmedžio vaisių brandintojas. Tai jo įprastinis darbas. Jis gyveno į pietus nuo Judo karalystės ribos. Vieną dieną gavo Dievo žodį, liepiantį viską palikti ir eiti į Šiaurinę karalystę ir raginti žmones gręžtis į Dievą. Bet-Elío kunigui Amazijui reiškiant nepasitenkinimą, Amosas atsako, kad ne pats pasiprašęs būti pranašu, bet Dievas jį pasiuntęs: „Liūtas suriaumojo, kas nebijos? Viešpats Dievas kalbėjo, kas atsisakys pranašauti?“ (*Am* 3, 8). Amosas buvo panašus į kitus pranašus tuo, jog svarbiausia pareiga laikė skelbti Dievo žodį, jam nerūpėjo, ar žmonės nori jį priimti.

Panašiai ir šiandienos Evangelijoje: Jėzaus mokiniai niekuo neypatingi, paprasti žmonės. Buvo labiau išsilavinusių Rašto žinovų, laikusių tuos galilėjiečius žvejus nepakankamai kompetentingais. Turbūt mokiniai ir patys apie save taip manė. Tačiau nesipriešino – neatsakė misijos žvelgdami į savo siuntėją. Jėzaus autoritetas duoda jiems jėgų imtis sunkios užduoties. Apaštalai turėjo mokytis skelbti Dievo žodį atsiskyre nuo regimo Dievo artumo. Kita vertus, žmonės turi įprasti priimti Kristaus išganymo žinią, atnešamą per kitų tarnystę. Neturint jokių turtų, jiems privalu liudyti tikrąjį turtą – dangaus Karalystę. Ją ženklina trys dalykai: atgaila, išlaisvinimas nuo demonų ir ligonių gydymas.

Apaštalams Jėzus duoda valdžią netyrosioms dvasioms. Jo nurodymai leidžia suvokti Dievo karalystės ženklus. Iš tikrųjų žmonės savo jėgomis negali nei sukurti, nei nusakyti Dievo karalystės. Pasiųstieji apaštalai neaprūpinami išstobulinta doktrina ar įtikinančiomis priemonėmis. Evangelinis neturtas ir saugumo garantijų stoka daro apaštalus prisiartinusios Dievo karalystės ženklu. Apaštalai nepasakoja apie Dievo karalystę, bet ragina atsiversti. Tai būtina sąlyga, kad žmonės galėtų suvokti prisiartinusią Karalystę.

Apaštalai eina pas žmones neturėdami garantuoto aprūpinimo, be duonos ir pinigų. Jie taip pat nežino, ar misija pavyks („Jei kurioje vietoje jūsų nepriimtų...“

Mk 6, 11). Apaštalai siunčiami po du, nes dviejų liudijimas laikomas patikimu įrodymu. Kita vertus, mokiniai turi vienas kitą pastiprinti, papildyti, prireikus pakoreguoti. Misijos visuomet yra ne vieno žmogaus, bet visos Bažnyčios veikla. Iš apaštalo Pauliaus laiškų, ypač sveikinimų ir baigiamųjų palinkėjimų galima spręsti, kad ir Tautų apaštalas darbavosi drauge su kitais.

Apaštalai kvietė atsiversti. Būtina pakeisti savo mąstymą: nuodėmė – tai nepataikyti į tikslą, paklysti kelyje. Nemanykime, kad pašaukimas į šventumą yra didžiulė našta, jėgas viršijanti užduotis. Mąstykime kita kryptimi: tai Dievo dovana, o atsivertimas yra pati krikščioniškojo buvimo esmė. Mes ne patys savo pastangomis siekiame išganymo, bet Dievas dovanoja šią malonę, mums bendradarbiaujant. Apaštalai pažino Jėzų, kuris sužavi ir patraukia, jie ragino sutiktus žmones tai patirti.

Evangelijos skelbimas nėra grūmojimas ar moralizavimas. Tačiau kartais („jei kurioje vietovėje jūsų nepriimtų“) apaštalams patariama net dulkes nuo kojų nusikratyti, tai yra neturėti su tais žmonėmis nieko bendra. Pranašui tenka skelbti ne tik paguodos žinią, bet ir patirti panieką, susidurti su priešprieša. Ne visuomet teisinga diplomatiškai nutylėti. Kita vertus, keliaujančių apaštalu tarnystė skiriasi nuo mūsų dienomis įprastų sielovados sąlygų, stabilių institucijų ir struktūrų. Vargu ar išmintinga parapijos klebonui paskubomis „nusikratyti dulkes nuo kojų“ patyrus šaltoką parapijiečių reakciją, supratingumo stoką. Verčiau laikyti duris atviras dialogui.

Jėzaus strategija skiriasi nuo mūsų amžiaus viešųjų ryšių strategijų. Mūsų laikais įprasta rengti nuomonių apklausas, apibendrinti visuomenės daugumos nuomonę ir manyti, kad tai yra tiesa. Bažnyčia gerbia žmogaus sąžinės laisvę ir teisę reikšti nuomonę, ypač visuomeninio gyvenimo, politikos srityse. Tačiau tikėjimo ir moralės klausimais katalikai neturi vadovautis daugumos nuomone. Argumentas „dabar visi taip gyvena“ krikščionims negalioja.

Jėzaus atneštą išganymo žinią išgirstame per jo pasiųstus Dievo žodžio skelbėjus. Jei priimame išganingąjį Dievo žodį, malonė lieka mūsų namuose. Įtikime, kad Dievas „iš grynios meilės, laisvu savo valios nutarimu, iš anksto paskyrė mus per Jėzų Kristų tapti jam išūniais savo malonės kilnumo šlovei“.

AVYS BE PIEMENS

16 eilinis sekmadienis (B)

Jer 23, 1–6; Ef 2, 13–18; Mk 6, 30–34

Apaštalai veikiausiai džiūgaudami grįžta pas Jėzų pasakodami, ką pavyko nuveikti. Jie regimai patenkinti savo misija, niekas netemdo jų entuziazmo. Apaštalai grįžta pas Jėzų, nes gyvenimas su juo yra jų veiklos pagrindas ir šaltinis. Visas mūsų veikimas įgyja prasmę ir galią tik su Kristumi ir dėl Kristaus. Be jo geriausių atveju esame tik savo srities specialistai. Ypač dvasinė tarnystė priklauso nuo ryšio su Jėzumi.

Evangelistas aprašo apaštalų veiklos intensyvumą: „Daugybė žmonių ateidavo ir išeidavo, ir jiems nebūdavo kada nė pavalgyti.“ Jiems, kaip ir visiems žmonėms, reikia poilsio ir ramybės. Mūsų gyvenimą dažnai lydi įtampa tarp asmeninio gyvenimo ir viešojo tarnavimo. Jei nepaisome žmogiškosios prigimties teisėtų reikalavimų, sulaukiame skaudžių padarinių. Jėzus pats pakviečia apaštalus pailsėti. Jis yra ne tik Viešpats. Jis pažadėjo savo mokiniams, kad atėjus laikui susijuos, susodins juos prie stalo ir pats jiems patarnaus. Toks Dievo ir žmogaus santykis yra tik krikščionybėje.

Kas negali pabūti be žmonių, tas atėjus laikui nebegalės būti su žmonėmis, pilnatviškai tarnaudamas kitiems. Vienuma brandina gyvai ir vaisingai bendrystei. Jėzus pasiima apaštalus į nuošalią vietą, kad jie iš naujo atgautų jėgas, patirtų artimą bendrystę su Dievu. Išorinė veikla ir vidinis susikaupimas papildoma vienas kitą. Žmogus vienumoje patiria savo tikrąjį orumą. Vienuos patirtis drauge yra pasirengimas mirčiai kaip galutiniam susitikimui su Dievu.

Visuomenėje paplitusi vartotojiška pasaulėžiūra: žmogus vertinamas pagal darbo rezultatus, lemiančius atlyginimą ir atitinkamą vartojimo lygmenį cinišku ratu: „dirbk, pirk, mirk...“. Gyvenant tokia nuostata nevertinama tai, kas neduoda tiesioginės naudos: kitam paaukotas laikas, žmogiškųjų santykių puoselėjimas. Laimei, pastaruoju metu įstatymais bent kažkiek atkurtas socialinis teisingumas įvertinus motinystės ir tėvystės darbą. Gaminti moka ne tik žmogus: paukščiai suka lizdus, bebrai stato užtvankas, o bitės siuvalorius. Tačiau tik žmogui būdingas gebėjimas stebėtis.

Žvaigždėtas dangus, gėlės žiedas ar skaidrus upelis širdyje kelia nuostabą ir pasigėrėjimą. Religinas žmogus išvelgia gamtoje meilingą Kūrėjo ranką. Nerimą keliantis mūsų dienų ženklas yra tai, jog žmonės linkę verčiau abejoti negu stebėtis. Jėzus kviečia vėl atgavinti šį gebėjimą. Tariamai neproduktyvus atvangos laikas prasmingas ne tik amžinybės požiūriu, bet tiesiog praktiškai naudingas.

Tačiau planas pailsėti sužlugdomas, nes pas Jėzų plūsta didžiulės minios. Žmonės, pamatę nutolstančią valtį, pėsčiomis nukeliauja į numanomą vietą, net aplenkdami mokinius. Bet Jėzus nesupyksta. Evangelistas Morkus perteikia gilia užuojautą Jėzaus širdyje: „Jam pagailo žmonių, nes jie buvo tarsi avys be piemens.“ Žmonės tarsi avys triukšmingai keliauja be tikslo ir be tvarkos nerasdami tinkamo maisto. Jie atrodo suvargę, be nuovokos ir orientacijos. Kadangi Izraelio ganytojai neatliko savo užduoties, jų vaidmenį perima Jėzus. Jis moko žmones „daugelio dalykų“, pasirodydamas esąs tikrasis Ganytojas. Jėzus veda juos į tikrą ganyklą, kur maitina savo žodžiu. Apie tai galime mąstyti maldingai kartodami 23 psalmės žodžius.

Šiandienos Evangelijoje atsiskleidžia didžiulis žmonių troškimas ir Jėzaus dosnumas. Jėzus neklausia, ar jo dovana bus tinkamai panaudota. Kai prie bažnyčios pamatome ištiestą elgetos ranką, norime įsitikinti, ar mūsų pinigai nebus pragerti. Jėzaus klausytojai kaip įkyrūs prašytojai nuo jo neatstoja nė per žingsnį. Jėzus gausiai dalija, pirmiausia savo žodį, o paskui duoną.

Evangelijoje išsipildo Jeremijo pranašystė apie išrinktos tautos Ganytoją ir Karalių. Pranašas negaili aštrių žodžių nedoriems savanaudžiams ganytojams. Girdėdami tai ir mes teisėtai piktinamės jų aplaidumu. Pranašo žodžiai apie ano meto tautos vadovus kreipia mintis į mūsų dienų politikus, dvasininkus, kitus visuomenės atsakinguosius. Ypač politikams ir valdininkams žiniasklaida negaili kritikos. Užuoat išlieję į kaltinimų ir smerkimų srautą, verčiau prisiminkime tas sritis, kuriose mes tarnaujame kitiems. Gal nesame didelių įmonių ar organizacijų vadovai, bet kiekvieno gyvenime yra sričių, kur nuo mūsų, nors nedideliu mastu, priklauso kitų gerovė. Gal savo šeimoje ar artimųjų aplinkoje esame tie apgailėtini ganytojai, išblaškantys mums patikėtus silpnesnius?

NETURTAS IR DUONA

17 eilinis sekmadienis (B)

2 Kar 4, 42–44; Ef 4, 1–6; Jn 6, 1–15

Jėzaus paklaustyti atėjo minia neturtėlių. Kiekvienas krikščionis pašauktas sekti Kristų neturtu. Paprastai neturtą siejame su medžiaginių dalykų stoka, visuomenės paribiu, apleistumu. Esame linke evangelinį neturto palaiminimą palikti pašvęstojo gyvenimo asmenims. Vis dėlto mūsų situacija yra panaši į neturtėlių, nors išoriškai atrodome netgi pasiturintys. Neretai pajuntame visišką bejėgiškumą, nežinome, kur kreiptis, ko imtis, susidūrę su artimųjų problemomis. Suvokę savo galimybių ribotumą paprastai nuleidžiame rankas: „Nejaugi penkių miežinės duonos kepalukų ir dviejų žuvų pakaks tokiai daugybei?“ Poreikiai dažnai viršija mūsų išteklius. Tuomet išsigastame suvokdami atotrūkį tarp savo ribotumo ir mums keliamų reikalavimų. Tačiau, užuot nuogastavę, verčiau atneškime Jėzui tai, ką turime: penkis kepalukus ir dvi žuvis. Tegu jis tai perkeičia. Neturtas yra savo netobulumo priėmimas, ribotumo pripažinimas, taip pat tikėjimas, kad Viešpats gali padauginti mūsų kuklius išteklius.

Prieš padauginamas duoną Jėzus dėkoja. Tai taip pat svarbus neturto priėmimo žingsnis: dėkoti už tai, ką turi. Pirmiausia kreipti žvilgsnį į tą gėrį, kurį turi, užuot dejavus dėl to, ko trūksta, ar net pavydžiai lyginusis su kitais. Jėzus paėmė duoną ir padalijo. Gėris turi plėstis. Nebijokime dalytis su kitais ir dauginti gėrio. Čia svarbu ne kiekis, o gerumo gestas. Jėzus ragina surinkti nulikusius gabalėlius. Nepameskime ir neeikvokime duodamų dovanų. Esame atsakingi už patikėtą gėrį. Jėzus taip pat moko kuklumo. Pabaigoje pamatęs, kad žmonės nori jį paskelbti karaliumi, jis pasitraukė. Turime būti kuklūs, žinoti, kad didžiausi dalykai vyksta ne prožektorių šviesoje priešais televizijos kameras, bet tyloje ir slapoje. Neturtėlio nuostata – stokis prieš Dievą toks, koks esi. Šis tikrovės paveikslas skiriasi nuo to, koks norėčiau būti ar ką norėčiau turėti. Neturtėlis dėkoja už tai, ką turi, moka dalytis su kitais, rūpestingai saugoja jam patikėtą gėrį, kad niekas nepražūtų. Jis taip pat yra kuklus, nes tikram gėriui nereikia reklamos.

Per liturginius metus ne kartą girdėjome apie duonos ir žuvies padauginimą. Mato ir Morkaus evangelijose yra po du pasakojimus apie stebuklingą duonos padauginimą, Luko ir Jono evangelijose po vieną. Šie pasakojimai byloja apie nuolatinę mums reikalingiausią Dievo dovaną. Jono evangelijos šeštasis skyrius yra toks svarbus, kad jam apmąstyti skirti penki sekmadieniai. Pasakojimas apie duonos padauginimą yra tik įžanga į aiškini-

mą apie Gyvybės duoną. Jėzus apsireiškia kaip Gyvoji duona savo asmeniu ir žodžiu. Savo aiškinimu jis bando įveikti minios nesupratingumą. Šios Jėzaus kalbos kulminacija yra slėpiningo pamaitinimo savo Kūnu ir Krauju pažadas. Jono pasakojime verta atkreipti dėmesį į tris elementus, leidžiančius giliau suvokti Eucharistiją: tai padauginimo laikas, nuoroda į 23 psalmę ir likučių surinkimas. Kadangi duona padauginama Velykų metu, numanomas velykinis šio valgio pobūdis. Tai laikas, kai žydai šventine vakariene minėjo išvadavimą iš Egipto vergovės. Tai naujojo ir tikrojo Velykų avinėlio auka. Pasukutinė vakariene buvo naujosios Dievo tautos pirmoji vakariene. 23 psalmė labai turtinga įvaizdžių.

Šiandienos Evangelijoje Jėzus mato žmonių poreikius. Jis atkuria jų jėgas pamaitindamas. Jėzus vykdo pranašišką veiksmą, įgyvendina tą pokylį su Viešpačiu, apie kurį giedama 23 psalmėje. Jėzus leidžia savo mokiniams pajusti situacijos ypatingumą. Jie jaučiasi bejėgiai susidūrę su didžiulėmis miniomis. Ši be išėties atrodanti padėtis turėjo raginti mokinius tikėjimu kreiptis į Jėzų. Tai nuolatinė Jėzaus pedagogika. Pats Jėzus žinojo, ką darys, tačiau mokiniai nežinojo. Išbandomas jų tikėjimas. Apaštalas Pilypas įvertina situaciją konkrečiais skaičiais: aštuonių mėnesių darbo užmokesčio nepakaktų norint nupirkti tokiai miniai duonos. Tačiau tokios krūvos pinigų nei Pilypas, nei kiti apaštalai niekuomet nebuvo turėję. Situacijos kontrastą dar padidina žinia apie vaiką, turintį penkis kepalukus ir dvi žuvis. Jėzus imasi iniciatyvos ir susodina netvarkingą minią. Taip nuramina žmones. Jis nedaro stebuklingų veiksmų, tiesiog ima tuos kepalėlius bei žuvis ir duoda išdalyti visiems. Jam penki kepalėliai ar penki tūkstančiai yra tolygiai menkas dydis. Jis nepaniekina, kaip Andriejus, šio menko kiekio. Išgirdę žodžius: „paėmė duoną, sukalbėjo padėkos maldą ir davė“ prisimename Eucharistiją, kur šie žodžiais įgyja naują prasmę. Evangelistas pabrėžia, kad Jėzus anuomet ir šiandien veikia tuo pačiu būdu. Evangelistas Jonas atkreipia dėmesį į likučių surinkimą. Pagal žydų paprotį Jėzus liepia surinkti likusius gabalėlius. Šie likučiai yra Dievo veiksmingumo ir kūrybos pertekliaus ženklas. Kai izraelitai rinkdavo dykumoje maną, jiems buvo liepiama nerinkti daugiau nei reikia tai dienai. Mozė mokė nekaupiti manos likučių, o Jėzus, priešingai, ragino mokinius surinkti likučius. Surinktų likučių buvę dvylika pintinių. Viešpats paveda mokiniams rūpintis tais, kurie nedalyvavo padauginimo įvykyje ir taip pat nori valgyti. Eucharistija yra Viešpaties kūnas, ji turi būti ne išmetama, bet išsaugojama, kad ir tie, kurie nedalyvavo pokylyje, galėtų ją priimti. Tai biblinis pagrindas, paaiškinantis, kodėl mūsų bažnyčiose tabernakulyje saugoma Eucharistija.

Arkivyskupas Crescenzo Sepe

Kunigų celibato svarba šiandien

Nešališkai tikėjimo šviesoje analizuodami tokių sąvokų kaip „svarba“, „šiuolaikiškumas“ ir „galiojimas“ reikšmę negalime tiesiogiai nesiremti Jėzumi Kristumi, vienintele paradigma, įgalinančia nustatyti, ar kas nors pagrįstai ir tikrai yra svarbu arba nesvarbu šiandieni Bažnyčiai.

Tad kunigiškojo celibato svarbos problema negali išvengti šio „pamatinio įstatymo“. Mat rėmimasis kitokiais kriterijais padarytų mūsų samprotavimus bei išvadas klaidingus. Pavyzdžiui, jeigu remtumės vien sociologiniais duomenimis arba jei sumanytume vadinamuosius „laiko ženklus“ aiškinti nekritiškai, apžvelgdami socialines bei kultūrinės sąlygas tam tikroje geografinėje aplinkoje, visa tai, vadovaujantis Kristaus ir Bažnyčios dvasia, nereikštų nieko tikrai „svarbaus“. Celibato negalima ir nevalia traktuoti vien negatyvia prasme ar remiantis tik prigimtiniu aspektu, kai tikima, jog, pašalinus „kliūtį“ ar „ne“ santuokai, iš karto ir savaime prasidėtų kunigiškųjų šventimų „bumas“. Celibato problema apima ir prigimtinių dėmenį, susijusį su Kūrėjo panorėta mūsų lytine prigimtimi, ir antgamtinių dėmenį, priklausantį malonės lygmeniui. Šiandien daugiausia linkstame pabrėžti problemas, susijusias su pirmuoju iš šių dėmenų, tiesiog todėl, kad dėl hedonizmo netekome tam tikrų autentiškų žmogiškųjų vertybių, pavyzdžiui, skaistumo, privalomo mums visiems, kad ir koks būtų mūsų pašaukimas.

Sykiu problemos, su kuriomis susiduriama tinkamai ugdant skaistumą, vadovaujantis šiuo požiūriu, yra tokios pačios, kokios iškyla ir tiems, kurie siekia visapusiškos asmens brandos. Specifiniai ugdymo seminarijoje bei vėlesniame gyvenime aspektai, stengiantis išstbulinti skaistumą kunigiškojo celibato aplinkoje, suvoktini ne tik antropologiniu, bet ir malonės lygmeniu, kur celibatas yra ne „vienintelė“, bet viena tarp kitų problema darniame kunigiškojo ugdymo kontekste. Žmogiškoji branda ir religinė branda visada eina ranka rankon ir viena nuo kitos neatsiejamos.

Žinome, jog kai kurie šiuolaikiniame pasaulyje abejojantys kunigo tapatybe bei dvasingumu – o celibatas yra labai svarbus šios tapatybės elementas – savo samprotavimus remia sociologinio pobūdžio vertinimais ir grįžta prie vadinamojo „antropologinio lūžio“, reikalaudami „demitologizuoti“ ar „dedogmatizuoti“ net kunigystę, o kunigą, idant jis būtų svarbus ir šio meto žmogus, sulaikinti ir desakralizuoti. Šiame „hu-

manizaciniame“ projekte bet kurį antgamtinį matmenį „svetimu“ laiko kiekvienas, kuris nėra nieko girdėjęs apie pastoracinę meilę, dieviškąjį artumą, polinkį į šventumą ar aistrą sieloms, kas paskatino Paulių susukti: „Man gyvenimas – tai Kristus!“ (Fil 1, 21).

Celibato problema artimai susijusi su Šventimų sakramento ontologinės tapatybės problema ir klausimu, apimančiu šventimais gaunamąsias ir įsteigtąsias tarnybas, kurios davė dingstį plačiai aptarinėti ryšį tarp visuotinės tikinčiųjų kunigystės ir hierarchinės kunigystės. Sakramentai esmingai vienas su kitu susiję, todėl vieno iš jų nuskurdinimas atsilieps ir kitiems sakramentams.

Štai, pavyzdžiui, jei Eucharistiją laikytume pirmiausia arba daugiau ar mažiau išskirtinai vien bendrystės ženklu, tai Krikštas būtų suvokiamas kaip iniciacijos apeigos, be jokio antgamtiškumo pėdsako, o kunigiškoji tarnyba būtų susiaurinta iki paprastos funkcijos bendruomenės viduje. Tada būtų sunku, jei apskritai įmanoma, suprasti stulbinantį kunigystės ir celibato ryšį, ir tikrai gana protinga būtų laikyti kunigą esant *ad tempus*. Bet ar tada pamažu neimtume kaip *ad tempus* suvokti ir pačios krikščionybės?

Taigi norėdami suprasti kunigiškojo celibato svarbos problemą, turime nagrinėti ją neatmesdami jos tikrojo matmens – antgamtiškumo. Pasakymas, jog kunigiškasis celibatas, kaip toks, nėra dogminis duomuo, nereikia, jog jį galima nužeminti iki „kultūrinio konteksto“ ar pan. Juk turime neužmiršti, jog nei Bažnyčios mokyimo, nei jos gyvenimo negalime susiaurinti ligi formaliai apreikštų tiesų, visa kita laikant savavališkais dalykais. Priešingai, tokie dalykai laikytini Šventosios Dvasios vadovavimo bei pagalbos vaisiais ir Bažnyčios dutūkstantmetės tradicijos dalimi.

Tad kalbėdami apie celibatą, kaip ir apie daugelį kitų dalykų, susijusių su Bažnyčios praktiniu gyvenimu, turime vengti minimalizmo, kuriuo remiantis vienintelės teisėtos institucijos bei vieninteliai teisėti mokymai tebutų įrodytos apaštališkosios kilmės arba kaip nors kitaip neklystamai apibrėžti. Sąžiningai žvelgiant, akivaizdu, jog lotyniškoji bažnytinio celibato drausmė nėra nei savavališka, nei besikertanti su prigimtinė teise sudaryti santuoką, net ir pripažįstant, jog jos nesugriaunamu silogizmu ir neįmanoma išvesti iš Apreiškimo. Ji priklauso – iš tiesų, labai smarkiai – „atitikties“ lygmeniui ta prasme, kad jos pagrindą sudaro pati kunigystės prigimtis.

Turėdami tokias prielaidas prieš akis, šioje esė pamėginsime nusakyti kristologinio, ekleziologinio bei

pastoracinio pobūdžio priešastis, dėl kurių kunigiškasis celibatas vis dar pateisinamas ir šiandien, parodydami, kodėl kunigystės ir celibato ryšiu abejojančių žmonių nuomonių neverta rimtai traktuoti.

Kristologinio pobūdžio priešastys

Pirmasis tvirtinimas, kurį tebe pateikiame, yra tai, jog kunigiškasis celibatas svarbus todėl, kad *soarbus yra mūsų Viešpats Jėzus Kristus*, kuris, Tėvo pašvęstas Aukščiausiuoju ir Amžinuoju Kunigu, pasirinko įgyvendinti savo kunigystę skaisčiai ir celibatiškai. Negalime užmiršti, jog popiežius Paulius VI enciklikoje *Sacerdotalis coelibatus* yra pareiškęs, kad Dievo Sūnus, prisiėmęs tobulą žmogiškąją prigimtį ir pakėlęs santuoką iki sakramento kilnumo, visą savo žemiškąjį gyvenimą išliko tobulo mergeliškumo būvio, taip parodydamas savo visišką atsidavimą tarnavimui Dievui ir žmonių giminei (1).

Negalima sakyti, jog socialinė, kultūrinė ir religinė aplinka, kurioje gyveno Jėzus, skatino tokią gyvenseną, nes žinome, kad žydų visuomenėje joks būvis nebuvo labiau smerkiamas už tą, kai žmogus neturi palikuonių. Tačiau Kristus panorą darniai ir artimai sujungti mergeliškąjį būvį su savo kaip amžinojo kunigo bei tarpininko tarp dangaus ir žemės misija. Todėl galime teigti, kad skaisnumas ir mergeliškumas Kristaus kunigiškumoje egzistencijoje nėra tiesiog kokie nors papildomi ar antriniai dalykai, bet susiję su pačia jos esme. „Argi nematote, – rašė šv. Ambraziejus, – kad Kristus yra skaisnumas, Kristus yra vientisumas?“ (2). Tapdamas kunigu hipostatinio vienio galia, Dievo Sūnus patikėjo save Tėvui, paskirdamas jam visą ir išskirtinę savo meilę ir pašvęsdamas save visą atpirkimo darbui.

Per kunigo šventimus kiekvienas kunigas padaromas panašus į Kristų, tampa jo kunigystės dalininku ir, pasak šv. Tomo: *agit in Persona Christi!* Iš tokio sutapatinimo su Kristumi išplaukia, jog tas, kas seka paskui Kristų kunigyste, sutinka – iškilium būdu – tapti jo liudytoju ir griežtai laikytis ontologinių jo kunigystės konotacijų.

Tiktai vadovaujantis šiuo esminiu, ontologiniu ir egzistenciniu pasidarymu panašiam į Kristų, galima ir privalu vertinti kunigiškojo celibato deramumą ir svarbą. Kunigas, kaip *alter Christus*, savo tikrąją tapatybę, savo tikrąjį *raison d'être*, savo tikrąjį stilių atranda savo artimame, asmeniniame ryšyje su Kristumi.

Tad „svarbumo“ kriterijus čia yra ši esminė kristologiškai kunigiška tikrovė, o ne laikinos mados, visuomenės nuomonė ar kokie nors sociologinio pobūdžio aiškinimai. Jei pasirinkimai Pavyzdžio neatitinka, vadinasi, jie istoriškai neteisingi ir klaidingi: Kristus yra

„tas pats vakar ir šiandien, tas pats ir per amžius“ (*Žyd* 13, 8); todėl Kristus „šiandien“ negalima atskirti nuo Kristaus „vakar“, nes jis yra amžinasis Vienas, Absoliutas ir visa remiasi į jį, kuris yra „vienas“ Kelias, „viena“ Tiesa ir „vienas“ Gyvenimas.

Kaip ir Kristus, kunigas pašauktas atiduoti save visą ir nepadalyta širdimi Dievui ir broliams, net jei tai ir reikėtų paaukoti save. Žinoma, niekas negali tikėtis vien savo jėgomis pasiekti tokį iškilų idealą. Pašaukimas į kunigystę, kaip ir su ja susijęs celibatas, yra Dievo dovana ir todėl antgamtinė tikrovė, slėpinys. „Ne visi išmano tuos žodžius, – sako Viešpats, – o tik tie, kuriems duota išmanyti“ (*Mt* 19, 11). Kitaip tariant, ne visi pašaukti Dievo taip iškiliai atiduoti save jam laikantis tobulo skaisnumo pagal realų pavyzdį – Kristų. Ne visiems Dievas suteikia mergeliškume glūdinčių potencinių galimybių.

Remdamasis tuo, kas sakoma Mato evangelijoje ir Pirmojo laiško korintiečiams septintajame skyriuje, Vatikano II Susirinkimas pabrėžė, jog tarp įvairių Mokytojo duotų patarimų išsiskiria „kai kuriems Tėvo suteikiama brangi dieviškosios malonės dovana, leidžianti nepadalyta širdimi lengviau pasišvęsti vieninteliui Dievui mergeliškumu arba celibatu“ (3).

Norint įtikėti brangia kunigystės ir celibato ryšio dovana, gyvai ir džiugiai pajusti jos svarbą, grožį bei turtus, būtina tikėti Dievo malone ir jos paspirtimi. Šia prasme kunigiškasis celibatas „turi būti vertinamas kaip ypatinga malonė, kaip dovana <...>. Suprantama, ši malonė neatleidžia nuo sąmoningo ir laisvo atsako, bet su ypatinga jėga reikalauja atsiliepti. Ši Dvasios charizma suponuoja ir malonę ištikimai visą gyvenimą nesavanaudiškai ir džiaugsmingai vykdyti su ja susijusius įsipareigojimus“ (4). Celibato svarba yra ir sekimo paskui Kristų svarba: „Ateik, sek paskui mane.“ Sekti paskui Kristų reiškia įžengti į jo malonės bei išganymo slėpinį, tęsti jo žodį, gyvenseną, aukojamąją bei išganomąją veiklą.

Tokia gyvensena yra paties Kristaus, Gerojo Ganytojo, gyvenimo atspindys: „Kunigo gyvenimas ir tarnyba yra paties Kristaus gyvenimo ir veiklos tąsa“ (5). „Dėka tos konsekracijos, Šventosios Dvasios įvykdytos Šventimų sakramentu, kunigo dvasinį gyvenimą nužymi, ugdo ir apibrėžia laikysena bei elgsena, būdinga Jėzui Kristui kaip Bažnyčios Galvai ir Ganytojui ir atskleidžianti Jo pastoracinėje meilėje“ (6).

Kaip paskui Kristų sekti, nurodo „Evangelijos patarimai“, „apaštališkasis gyvenimas“: *būti* kunigu ir *veikti* kaip kunigui (7) reiškia būti kaip Kristus ir veikti kaip Kristus. Tai reiškia, kad mistiniame Kūne kunigas atlieka visiškai savitą užduotį – padaryti Kristaus kaip

Galvos kunigystę sakramentiškai regimą istorijoje. Iš to išplaukia, kad kunigo pavidalas yra iškiliai sakramentiškas, tiek dėl to, kad apskritai įgyvendina įsikūnijusio Žodžio tarpininkavimą, tiek todėl, jog nepakartojamai susijęs su savo Bažnyčioje sakramentiškai esančiu Jėzumi. Eucharistijos aukoje kunigas yra ne tik tarnautojas, bet ir aukojimo ženklų dalis, nes aukodamas save žymi Kristų.

Toks mergeliškasis ryšys su Viešpaties Kūnu sakramentiniu lygmeniu yra kunigo asmeninio skaistumo reikšmingos ir vis svarbesnės priedermės pagrindas. Eucharistijos ir kunigystės nevalia perskirti; dėl šios priežasties neišjudinamas, karštas eucharistinis gyvenimas kryžiaus aukos dvasia, meilė Kristaus tikrajam Artumui, uolus rūpinimasis eucharistiniu garbinimu, kasdienis Švenčiausiojo Sakramento šventimas, jo lankymas ir adoracija yra išskirtinės svarbos elementai, įgalinantys atrasti savo tapatybę ir savo tarnybos esmę, nuolatos ugdyti charakterį ir daryti pastoracinį poveikį.

Jėga, susiejanti celibatą su kunigyste, glūdi kunigo ontologijoje. Vadinasi, instrumentinė priežastis yra kunigiškumas, imantis pavyzdį iš Kristaus, Bažnyčios Galvos, kunigiškumo, kartu su antgamtinė malone sakramentuose, pirmiausia Eucharistijos ir Atgailos. Tad kunigas pertiekia tikinčiajam dieviškąjį gyvenimą, ir ta antgamtinė tėvystė nepainiotina su prigimtinė ar vien ją apribotina. Jo būtis ir veikla turi būti tokia kaip Kristaus – nepadalyta.

Tokį didį mokymą mums paliko, pavyzdžiui, ir tautų apaštalas: *Cor Pauli. Cor Christi!* – sušunka šv. Jonas Auksaburnis. Nepadalyta Pauliaus širdis spindėjo tobulu skaistumu, celibatu, kurį jis entuziastingai siūlė kitiems sušukdamas: „Norėčiau, kad visi žmonės būtų tokie kaip aš“ (1 Kor 7, 7). Kaip tik nepadalyta širdis padarė apaštalą Paulių visiškai panašų į Kristų, kitaip tariant, tobulas skaistumas, darniai derantis su kitomis dorybėmis, dovanotomis jam tokio supanašėjimo ir paskatinusiomis jį sušukti: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus“ (Gal 2, 20). Paulius – koks svarbus pavyzdys vakar, šiandien ir – tikrai – ateityje.

Ekleziologinio pobūdžio priežastys

Celibatas yra charizma, Šventosios Dvasios suteikiama kai kuriems dėl visos Bažnyčios gerovės. Kaip charizma, celibatas yra viena iš dieviškųjų malonių, kurių niekam nevalia ginčyti, lygiai kaip niekas neturi teisės kritikuoti Dievo Sūnaus pasirinkimo, kad jo motina visada liktų mergelė, mergelė ir jo įtėvio atžvilgiu.

Trokšdama pagerbti šią dieviškąją „malonę“ ir kuo aukščiau išskirti celibato „charizminio“ pobūdžio vertę, lotynų

Bažnyčia nuo ankstyviausių laikų laikė absoliučiai prideramu dalyku šią dovaną sujungti su tikrai sakramentine Naujojo Testamento kunigystės prigimtimi. „Bažnyčios valia galiausiai grindžiama saitais, susiejančiais celibatą su kunigo šventimais, kurie kunigą padaro panašų į Jėzų Kristų, Bažnyčios Galvą ir Sužadėtinį. Būdamas Jėzaus Kristaus Sužadėtinė, Bažnyčia nori, kad kunigas mylėtų ją visiškai ir ypatingai, kaip ją mylėjo Jėzus Kristus, Galva ir Sužadėtinis. Tad kunigo celibatas yra savęs *Kristuje* ir *su Kristumi* dovanojimas. Jo Bažnyčiai ir išreiškia kunigo tarnavimą Bažnyčiai *Kristuje* ir *su Kristumi*“ (8).

Reikalaudama visos ir išskirtinės meilės, Bažnyčia pasirenka tuos, kurie, gavę tobulo skaistumo charizmą, savu noru ketina atsilipti į kvietimą tęsti išganymo misiją, dieviškojo Sužadėtinio patikėtą jiems kaip paveldą. Tai darančią Bažnyčią palaiko Šventoji Dvasia, per ypatingą šventumo patyrimą kreipianti ją būti vis ištikimesnę Viešpačiui.

Šia prasme celibato problema keltina ne tik istoriškumo ir dėl šios priežasties „drausminės“ normos atgyventumo ar neatgyventumo lygmeniu, bet antgamtinėje Kristaus meilės savo Bažnyčiai plotmėje. Kunigystė yra dovana, teikiama individui ne kad jis pats ją naudotųsi, bet kad skirtų ją kitiems; tad ją gaunantieji turi gebėti ir būti pasirengę save visą besąlygiškai atiduoti broliams. Popiežius Paulius VI enciklikoje *Sacerdotalis coelibatus* sako: „Kunigas yra tarnautojas, Kristaus paskirtas tarnauti jo mistiniam Kūnui, kuris yra Bažnyčia: tad būtent jai patikėta galia suteikti kunigystę tiems, kurie, jos manymu, yra tam tinkami, tai yra tiems, kuriems Dievas šalia kitų bažnytinio pašaukimo ženklų dovanuoja šventojo celibato charizmą. Šios, kanonų teisės sustiprintos, charizmos galia žmogus kviečiamas atsakyti laisvai apsisprendamas ir visiškai atsiduodamas, savąjį „aš“ pajungdamas kviečiančio Dievo valiai. Konkrečiai dieviškasis pašaukimas reiškiasi per tam tikrą individą, kurio asmenybės struktūrai malonė paprastai neprimeta prievartos. Tad būtina ugdyti kandidato kunigystėn nusiteikimą priimti dieviškąją dovaną ir atsiduoti Dievui, esminę svarbą skiriant antgamtinėms priemonėms“ (9).

Tad bažnytinė valdžia tikrai nesistengs įpiršti charizmos nė vienam, kuris nėra pašauktas, tačiau ji turi visą teisę uždėti rankas ant tų, kurie iš Šventosios Dvasios yra gavę laisvą skaistumo celibatiniame gyvenime dovaną. Todėl kunigiškasis pašaukimas nėra vien individo subjektyvus savęs atidavimas, bet reikalauja aiškių „pašaukiamumo“ ženklų, kuriuos nustatyti ir patvirtinti įgaliotas vyskupas.

Iš to išplaukia, jog kas puoselėja viltį išspręsti kunigų stokos problemą (tam tikrose šiandienio pasaulio srityse

tikrai sunkią) „demokratiškai“, beviltiškai klysta: kaip gali bendruomenė išsirinkti sau kunigą bei įpareigoti jį gyventi celibatinį gyvenimą ir, kaip Kristus, dovanoti save visą broliams? Juk kunigiškasis gyvenimas Bažnyčios kontekste yra pasiaukojamas gyvenimas, suponuojantis beribį dovanojimąsi žmonių bendruomenei, ne tik sąmoningą, bet ir veiksmingą bei karštą norą konkrečiai tapti žmogumi visiems žmonėms.

Toks egzistencinis radikalizmas leidžia išvelgti dar vieną svarbią ekzeziologinę priežastį, kodėl celibatas šiandien yra svarbus, – eschatologinį matmenį. Skaistumas, pirmiausia kunigiškojo celibato pavidalu, yra tikrovė, kuri, kaip ir gailėstingoji meilė, iš kurios jis kyla, truks visą amžinybę. Čia, šiame pasaulyje, ji yra pranašiškas ženklas to, kas bus galutinai įgyvendinta amžinajame gyvenime, dangiškojo ir galutinio būvio, kai niekas „nei ves, nei tekės“ (Mt 22, 30). 1990 m. spalį Sinodo tėvai tiesiai pareiškė, kad yra įsitikinę, jog „tobulas skaistumas laikantis kunigiškojo celibato <...> šiandieniam pasaulyje turi pranašišką vertę“, ir primygtinai ragino „pateikti bei aiškinti celibatą <...> kaip Dievo savo Bažnyčiai duodamą brangią dovaną ir kaip ženklą karalystės, kuri ne šio pasaulio, kaip Dievo meilės šiam pasauliui ir kunigo nepadalytos meilės Dievui ir Dievo tautai ženklą, idant celibatas būtų laikomas pozityviu kunigystės praturtinimu“ (10). Šis *propositio* atsispindi apaštališkajame paraginiame *Familiaris consortio*, kur parašyta: „Mergeliškumu žmogus ir kūniniu būdu išsvermingai laukia eschatologinių Kristaus vestuvių su Bažnyčia, visiškai atiduodamas save Bažnyčiai su viltimi, kad Kristus atiduos jį Bažnyčiai pilnatviškoje amžinojo gyvenimo tiesoje“ (11).

Dangaus karalystėje daugiau niekas nei ves, nei tekės! Šį eschatologinį būvį žemėje iš anksto pažymi Kristus kunigystė ir visa iš jos kylanti Bažnyčios prigimtis. Atmesti brangų kunigystės ir celibato saitą reikštų atsakyti anticipacinės plotmės Bažnyčios sakramentinėje plotmėje ar ją bent labai susiaurinti. Mat visi, tikintieji ir netikintieji, tikisi, jog kunigas ne tik kalbės apie būsimą pasaulį, bet ir – o tai dar svarbiau – jį liudys, savo skaisčia bei dosnia gyvensena būdamas gyvas vilties pagrindas dabarties sunkumuose.

Todėl šis mokymas, tiesiausiai kylantis iš Vatikano II Susirinkimo, plėtojamas ir apaštališkajame paraginiame *Pastores dabo vobis* (12). Pasak Susirinkimo, kunigai savo celibatu liudija „būsimojo amžiaus prisikėlimą“ (13) ir „tampa gyvu ženklu jau dabar tikėjimu ir artimo meile gyvuojančio būsimojo pasaulio, kuriame prisikėlimo sūnūs nei tekės, nei ves“ (14).

Todėl kunigiškuoju celibatu tikėjimo lygmeniu galin-
gai patvirtinamos iškiliausios vertybės, vieną dieną

suspindėsiančios visuose Dievo vaikuose (15). Kunigas, tęsdamas išganomąją Kristaus veiklą, savo pačia būtimi yra slėpinys tos atgimdančiosios meilės Dievui, kuria visi iki vieno gali pasikliauti. Jei taip, tai skaistumas, kuriuo gyvenama laikantis kunigiškojo celibato, yra ne nelankstus atsisakymas mylėti ar juolab nenoro savęs atiduoti pateisinimas, bet, priešingai, charizma ir tobula meilė – giesmė, kurią kunigas drauge su visa Bažnyčia žemiškosios kelionės metu kelia į Kristų, dieviškąjį Sužadėtinį. Už dalyvavimą procesijoje tų, kurie „lydi Avinėlį, kur tik jis eina“ (Apr 14, 3–4), ištikimiams kunigams bus Kristaus atlyginta.

Pastoracinio pobūdžio priežastys

Iš pagrindų sekuliarizuotas ir materialistinis šiuolaikinis pasaulis yra didžiausias iššūkis šiandienai Bažnyčiai. Turtingą pasaulio dalis apėmęs istorijoje neregėtas racionalistinės ir hedonistinės sekuliarizacijos procesas, nugrėžiantis žmones nuo jų tikrųjų ištakų bei atgamtinės paskirties. Sekuliaristinė mąstysena neįtampa, tačiau neišvengiamai veda prie elgesio, išsiskiriančio nepagarba tam, kas atgamtiška, nekritišku, perspektyvomis gundančiu, tačiau iš esmės dvi-prasmišku humanizmu, perdėm jautriu susirūpinimu saviraiška, suvokiama kaip savanaudiškas savęs įtvirtinimas, neigiant visa, kas ne mano.

Ar tokioje aplinkoje kunigiškasis celibatas vis dar galimas ir svarbus? Klausimas pasidaro dar nerimastingesnis pripažinus, jog minėtoji mąstysena ne tik vyrauja vadinamajame sekuliarizaciniame pasaulyje, bet ir gali įsismelkti ir dažnai įsismelkia į religinį bei bažnytinį gyvenimą. To padariniai būna itin sunkūs: tai polinkis akcentuoti žmogiškąjį matmenį religinio ir moralinio sąskaita; skirtumų tarp savo tikėjimo ir pasaulio įsitikinimų nu-reikšminimas (galvoje turima ne girtinos pastangos gerinti gyvenamąją aplinką, bet stengimasis prie jos prisitaikyti); pirmenybės energingoms dabartinių problemų studijoms teikimas, užuot patikimo pagrindo ieškojus Apreiškime ir Magisteriumo mokyme; malonės primato keitimas žmogiškosios technologijos – naudingos, tas tiesa, tačiau tik kaip įrankis – primatu.

Kaip matome, kunigiškojo celibato svarbos problema tėra vienas, nors labai reikšmingas ir jautrus, iš aspektų bendresnio bei gilesnio iššūkio, į kurį Bažnyčia šiandien mėgina atsakyti „naująja evangelizacija“. Visi, kurie tiki ir trokšta nuosekliai bei realistiškai įsitraukti į šią neatidėliotiną evangelizacijos užduotį, negali nepraktikuoti tautų apaštalo mokymo: „Nesekite šiuo pasauliu“ (Rom 12, 2). Šiuolaikinio pasaulio problemos diagnozuotinos ir pozityviai spėjamos remiantis tuo didžiausiu atvirumu Evangelijai.

Trokšdami, kad žmonės suvoktų gyvybišką bažnytinio celibato, vieno iš dinamiškiausių evangelizacijos elementų, svarbą, turime visomis išgalėmis stengtis parodyti šventojo mokymo išmintingumą ir metafizinį pagrįstumą. Pasauliui, ypač šiandieniam, kad būtų išgelbėtas, reikia ne sutarimo, bet perkeitimo ir Evangelijos radikalumo, kuris kiekvienam krikščioniui yra pamatinis ir neatimamas reikalavimas, kylantis iš Kristaus pašaukimo sekti paskui jį ir būti į jį panašiam, puoselėjant su juo Dvasios dovanojamą artimą gyvą draugystę (plg. *Mt 8, 18 ir t.; 10, 37 ir t.; Mk 8, 34 ir t.; 10, 17–21; Lk 9, 5 ir t.*).

Ir iš tiesų, net šiais neramiais laikais, Dievas, pranokdamas visą žmogaus logiką, toliau tebedaro savo „stebuklus“. Mūsų dienų Bažnyčios istorija kuo akivaizdžiausiai liudija, kad Dvasia Globėja pradeda „naują pasauliečių katalikų susivienijimų epochą“, naujų sąjūdžių ir draugijų, turinčių „savitą pobūdį ir tikslus“ erą (16). Šiame naujame Bažnyčios istorijos etape nedviprasmiškai išskyla aiškštėn, kad pastoracinė veikla apskritai ir kunigiškoji veikla konkrečiai, idant galėtų iš naujo atsiliepti į šiuolaikinio pasaulio poreikį, turi laikytis ne nuolaidų, bet Dvasios politikos – Dvasios, kviečiančios visą Bažnyčios bendruomenę liudyti Kristų be išlygų ar abejonių.

To ženklas yra tie patys mūsų dienų jaunuoliai, kuriuos traukia ne tai, kas lengva, kas duoda skubių ir laikinų vaisių, bet Evangelijos radikalumas, esantis veiksmingiausia priemonė išgyventi savo asmeninės egzistencijos didybę ir savo kaip žmonių kilnumą. Būtų didelė klaida tikėtis patraukti jaunuolius nužeminant Evangelijos aukštumas iki sekuliarizuoto sumaterialėjusio pasaulio: jaunimas trokšta didžiųjų dalykų, tyro sniego snieguotose dvasios viršūnėse!

„Duosiu jums ganytojų pagal savo širdį“ (*Jer 3, 15*). „Šiais pranašo Jeremijo žodžiais Dievas pažada savo tautai niekada nepalikti jos be ganytojų, kurie ją surinks ir ves“ (17). Būdami tuo tikri, turime neatidėliodami parengti pastoracinę pašaukimų politiką. Tada jaunuoliai gebės tartum savo ausimis išgirsti Viešpaties balsą, nuo Tiberiados ežero pakrančių aiškiai vardais kviečiantį juos į labiausiai jaudinantį nuotykią atsiskirti visko, kad būtų pripildyti to, kuris Visa.

Šventojo Tėvo Jono Pauliaus II skuba ir užsidegimas įgyvendinant Pauliaus žodžius „vargas man, jei neskelbčiau Evangelijos“, jo misionieriškoji aistra, kuria jis užkrečia veržlias jaunas Bažnyčių pajėgas ir atgaivina senesniąsias, šventumo bei pastoracinio veiksmingumo reikalauja pirmiausia iš kunigų. Geriau pagalvojus, Šventojo Tėvo pavyzdys rodo, kaip visapusiškai aktualizotinos kunigystės ontologijoje glūdinčios potenci-

nės galimybės. Šiuo požiūriu santuoka galėtų kliudyti iki galo atsiduoti kunigiškajai veiklai, nes nustato sritį teisėtą ir labai intensyvių asmeninių interesų, galinčių prieštarauti tarnybos praktiniams reikalavimams. Kalbant aiškiau, santuokos būvis gali atimti iš kunigo gyvenimo tą brangią vienybę, įvairių tarnybinių funkcijų pavidalu kylančią iš to gyvenimo sakramentiškumo.

Panirus į santuokinio gyvenimo džiaugsmus, bet kartu ir į rūpesčius bei pavojus, jam gresia virsti vien funkcijų atlikėju. Mat vedęs kunigas tik su didžiausiomis pastangomis galėtų skirti savo laisvą dienos metą – o tai yra jo pareiga – asmeninei maldai ir studijoms, be kurių neįmanoma gyventi kaip Dievo vyrui. Neišleisdami iš akių Rytų apeigų vedusių kunigų daugybės vertingų pavyzdžių ir kartu atsižvelgdami į bendrą Dievo tautos reakciją, turime savęs paklausti, ar kunigas vis dar gebėtų išklausti giliausius atsivėrimus ir nuoširdžiausias išpažintis žmonių, jaučiančių poreikį pasikalbėti su kuo nors, kas tuo momentu skirtų visą dėmesį vien jiems. Ar tai nekeltų pavojaus virsti sakramentų funkcionieriumi ar savotišku psichologijos ir religijos žinovu žmonių subjektyviems poreikiams tenkinti? Mat vedęs kunigus būtų padalytas, besiblaškantys tarp Bažnyčios ir santuokos bei vaikų auginimo, jo širdis tikrai būtų padalyta meilės bendruomenei ir meilės savo šeimai.

Šiandienams žmonėms, gyvenantiems šaltoje ir vienišoje visuomenėje, kur sunku užmegzti ryšį su kitais, reikia visada ir visai prieinamo kunigo, tokio, kuris būtų visą save atidavęs Dievui, kad galėtų būti visas visiems. Celibatinis kunigas, ypač šiandien, yra vienas, galbūt paskučiausias, iš nedaugelio šitaip prieinamų žmonių.

Jungtinės pašaukimų pastoracijos politikos, kunigiškosios tapatybės ir kunigui labiausiai derančios gyvenamosios problema yra, ypač šiandien, tikėjimo problema – tikėjimo, kad Kristus apvaizdingai esti ir padeda savo Bažnyčiai, kuri, jei nori išlikti ištikima savo Sužadėtiniai, negali sau leisti slėpti Kristaus veido ar Jį apriboti. Jaunimui, ištroškusiui absoliuto, maldos ir pasiaukojimo, stiprių ir reiklių patirčių, jaudinamų paskatų misionieriauti, kunigas turi rodyti visą Kristų, kryžiaus ir prisikėlimo Kristų. Jaunuolis, sutinkantis Kristų ir atsiliepiantis į jo pašaukimą, netrokšta kažko „pusinio“ ar „supaprastinto“; jis nori sekti paskui jį visomis savo jaunos širdies išgalėmis: celibatinis gyvenimas yra logiškas jo dvasinio pasirinkimo padarinys. Nuo pačios savo pradžios Bažnyčia, veikiama Šventosios Dvasios, linko į tokį dvasinį pasirinkimą, giliai besišaknijantį Kristaus, Vyriausiojo ir Amžinojo Kunigo, slėpinyje.

Tad ar galime pagrįstais laikyti argumentus tų, kurie bando susilpninti ar nureikšminti gilų kunigystę

ir celibatinę gyvenimą jungiantį ryšį? Pavyzdžiui, sakoma, jog kunigų stygiaus problema (kai kuriuose geografiniuose regionuose šiandien gana rimta) būtų imanoma išspręsti leidus vedusiems vyrams tapti kunigais. Neminant jau to, kad toks teiginys neparemtas nei patyrimu, nei objektyviais duomenimis, kurie veikiau rodo, jog net ir ten, kur yra vedusių kunigų, kandidatų į kunigystę problema nėra išspręsta. Taigi tai siūlant nepakankamai atsižvelgiama į iš pagrindų „visuotinę“ Bažnyčios prigimtį, leidžiančią mums tikėtis (kaip jau yra buvę praeityje), kad Bažnyčios, ypač turtingos kunigų ir jų stokojančios, keisis dovanomis.

Be to, klausimas, susijęs su visuotiniu požiūriu į kunigą bei bažnytine tradicija, negali būti atskirtas nuo daugelio anksčiau paminėtų pastoracinių aplinkybių. Dėl šios priežasties sprendimas leisti teikti kunigo šventimus vedusiems vyrams lotyniškųjų apeigų Bažnyčioje neišvengiamai priverstų priimti aibę su tai susijusių sprendimų, kurie sustiprintų spaudimą nusileisti ir kitais klausimais ir priverstų iki pat sąsajos tarp kunigystės ir celibato atsakymo. Čia galime pasimokyti iš istorijos!

Lyginimas su kai kurių Rytų Bažnyčių vedusiais kunigais vėlgi atrodo nepagrįstas, nes ta institucija ten sena ir neatsiradusi praktiniais sumetimais. Be to, neužmirština, kad tose Bažnyčiose, nesvarbu, katalikų ar ortodoksų, celibatas kunigystėje rekomenduojamas ir aukštai vertinamas. Pavyzdžiui, štai ką netrukus po Vatikano II Susirinkimo šia tema pareiškė vienas Maskvos patriarchato rusų ortodoksų vyskupas: „Mums, ortodoksams, kunigystė yra šventosios pareigos. Todėl mes įsitikinę, kad jūs, vakariečiai, lotynai, netinkamai elgiatės leisdami viešai, visuomenės nuomonės forume, aptarinėti bažnytinio celibato klausimą. Mūsų Rytų tradicijoje buvo galima leisti išventinti į kunigus saujelę vedusių vyrų, kaip, šiaip ar taip, jūs esate pasielgę ir tebesielgiate. Tačiau sergėkitės: *Vakaruose, jei atskirsite kunigystę nuo celibato, prasidės labai spartus nuosmukis*. Vakarai nėra pakankamai mistiški, kad neišsigimdami pakeltų savo vedusius dvasininkus. Romos Bažnyčia ištisą tūkstantmetį išlaikė (ir tai jos šlovė) bažnytinę askezę. Nesugriaukite jos...“

O vienas protestantas štai ką sako: „Šiai jūsų Bažnyčios charizmai, *pašvęstajam celibatui, tenka esminis vaidmuo ekumenizme*. Mums, reformuotosioms Bažnyčioms, ji irgi tikrai praverstų!“ (18).

Pabaiga

Apžvelgę veiksnius, duodančius celibatinės kunigystės supratimo pagrindą, ir tuos, dėl kurių ji netinkamai vertinama, galime daryti išvadą, jog kunigystę ir celibatą siejantis ryšys yra tikrai svarbus. Mat, nepaisant

mūsų svarstomų argumentų celibato nenaudai, nė vienas iš jų negali pakeisti aukščiausios tiesos.

„Taip“ celibatui yra tikėjimo klausimas – ne tik išventintiems vyrams, bet ir jų artimiesiems bei visai Dievo tautai. Galiausiai kalbame apie Kryžiaus kvailybę.

Šiandien mums iškilęs atsinaujinimo ir „naujosios evangelizacijos“ reikalavimas. Tegu taip ir būna: Bažnyčia, kaip liudija jos dutūkstantmetė istorija, atsinaujins, tačiau tik tuomet, kai įsipareigos be išlygų visa atsiduoti Kristui, savo Sužadėtiniui. Šiais laikais, kai atsiversti labai sunku ir kartu žmonės taip lengvai paveikiami „kitų“ liudijimų, tikėjimui reikia absoliutumu ženklina gyvėnimų, reikia liudytojų, rizikuojančių savo gyvybę, aukojančių savo gyvybę. Į galvą ateina didžiojo Newmano pamokslas: „Kuo tu rizikavai dėl savo tikėjimo?“

Ar galima šiandien dar iškalbingiau parodyti savo tikėjimo autentiškumą, negu laisvai, džiugiai, nuoširdžiai atsižadant žmogiškosios meilės dėl Kristaus ir brolių? Celibatinė kunigystė yra vienas iš galingiausių atsakų į šiandienius pastoracinius reikalavimus, naująją evangelizaciją, Bažnyčios trečiajame tūkstantmetyje laukiantį iššūkį. Viešpats kviečia mus irtis į jūrą: jei būsime kupini tikėjimo, žuvų bus daug – juk žinome, kad Viešpats kartu plaukia Petro valtyje.

Nuorodos

- (1) Paulius VI. Enciklika *Sacerdotalis coelibatus* (1967), 21.
- (2) Šv. Ambraziejus. *De virginitate*, 18: PL 16, 271.
- (3) Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 42.
- (4) Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Pastores dabo vobis*, 50.
- (5) Ten pat, 18.
- (6) Ten pat, 21.
- (7) Ten pat, 45.
- (8) Ten pat, 29.
- (9) *Sacerdotalis coelibatus*, 62.
- (10) Baigiamasis pareiškimas, *Propositio*, 11, cituojama *Pastores dabo vobis*, 29.
- (11) Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio*, 16.
- (12) *Pastores dabo vobis*, 29, 50.
- (13) Dekretas dėl kunigų ugdymo *Optatum totius*, 10.
- (14) Dekretas dėl kunigų gyvenimo ir tarnybos *Presbyterorum ordinis*, 16; taip pat plg. CIC, cap. 1, can. 277.
- (15) Konstitucija apie šventąją liturgiją *Sacrosanctum Concilium*, 34.
- (16) Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Christifideles laici*, 29, 30.
- (17) *Pastores dabo vobis*, 1.
- (18) Plg. I. Guitton. *Matrimonio e celibato del clero: L'Osservatore Romano* (1970 02 22), p. 1.

Kardinolas Walter Kasper

Dialogas tarp Rytų ir Vakarų

I.

Dialogas tarp Rytų ir Vakarų, tiksliau, dialogas vienoje Bažnyčioje Rytuose ir Vakaruose, yra įdomi bei patraukli, bet sykiu ir sudėtinga sritis. Todėl prie pirmojo tūkstantmečio bažnytinės ekumenijos bendrystės iširimo ir atkūrimo istoriniu bei teologiniu požiūriu prasmingai ir tam tikra prasme veiksmingai galima artintis tik pirma suvokus visą problemos sudėtingumą.

Dialogas tarp Rytų ir Vakarų prasidėjo ne šiandien; jis trunka jau 2000 metų ir verčia gilintis į tokius jau savaime sudėtingus Bažnyčios ir imperijos, Bažnyčios ir valstybės, religijos ir kultūros, tikėjimo ir istorijos, Bažnyčios ir Naujųjų laikų, dogmos ir dvasingumo santykius, taip pat į slėpinio/sakramento bei teisės/institucijos matmenį. Todėl būtų klaidinga prie problemų artintis vien dogminiu arba politiniu aspektu, kad ir koks svarbus vaidmuo abiem momentams būtų tekęs iki pat šių dienų.

Nenorėdamas labiau komplikuoti ir taip gana sudėtingos temos, toliau apsiribosiu ortodoksų Bažnyčiomis, priklausančiomis Bizantijos, Antiochijos sirų ir slavų tradicijai, ir nesigilinsiu į santykius su Rytų ortodoksų Bažnyčiomis (koptų, sirų, armėnų, malankarų), jau V a. atsiskyrusių nuo Bizantijos, o vėliau ir nuo Romos. Tai būtų atskiras ir labai platus laukas, kuriame šiandien irgi randasi įdomių naujų tendencijų.

Problemos tarp Rytų ir Vakarų prasideda ne V a. ir juo lab ne XI a. sulig garsiąja 1054 m. patriarcho Kerularijaus ir kardinolo Humberto de Silva Candida abipuse ekskomunika; priešingai, įtampai pagrindas padėtas nuo pat pradžių. Vatikano II Susirinkimo dekretu dėl ekumenizmo *Unitatis redintegratio* pagrįstai konstatuojama, kad apaštalų paveldas Rytuose ir Vakaruose buvo „priimtas skirtingais pavidalais ir būdais, todėl nuo pat pirmųjų Bažnyčios dienų šen bei ten buvo įvairiai aiškinamas dėl prigimtinių gabumų bei gyvenimo sąlygų skirtingumo“ (UR 14). Įsidėmėtina ir taikli istorinė pastaba!

Rytai ir Vakarai turi vieną, bendrą, turtingą apaštališkąją tradiciją, dalijasi pagrindinėmis krikščionių tikėjimo dogmomis, apibrėžtomis visuotiniuose pirmojo tūkstantmečio Susirinkimuose, be to, – priešingai negu iš Reformacijos XVI a. tiesiogiai ar netiesiogiai kilusių Bažnyčių ir Bažnytinių bendrijų atveju – tokia pačia esmine bažnytine struktūra. Todėl jas galime pripažinti teologine prasme esant Bažnyčiomis ir laikyti seseriškosiomis Bažnyčiomis.

Vis dėlto Rytai ir Vakarai jau pirmajame tūkstantmetyje ėjo savo ypatingu keliu. Tik labai supaprastinant galima teigti, jog Rytai mažesnę daugiau metafiziškai – platoniskai, o Vakarai labiau romėniškais tvarkos bei teisės kategorijomis. Iš esmės vis labiau kristalizavosi du skirtingi bažnytinės tvarkos išsivaizdavimai – Bizantijos imperinė bažnytinė sistema, Bažnyčios viduje daugiau akcentavusi sinodiškumo principą, ir Vakarų sistema, kur galėjo ryškiau išsirutulioti Petro vadovaujantis vaidmuo, nes Vakaruose Roma buvo vienintelė Bažnyčia, galėjusi apeliuoti į apaštališkąją kilmę ir, negana to, iškart į du apaštalus – Petrą ir Paulių.

Tai jau pirmajame tūkstantmetyje buvo daugialypių įtampų bei schizmų priežastis. Akakijo schizma truko net išties 35 metus (484–519). Vis dėlto bažnytinė bendrystė būdavo išlaikoma arba vis atkuriamą, tuo tarpu 1054 m. konflikto, iš kurio dėl „tarpusavio supratimo ir meilės stokos“ (plg. UR 14) išaugo schizma, neįstengta pašalinti iki šių dienų.

Sykiu Yvesas Congaras (Kada atsiskyrė Rytai ir Vakarai. 1959) ir neseniai Henry Chadwickas (*East and West. The Making of a Rift in the Church*. 2003) parodė, kad 1054-iejai – labiau simbolinis skaitmuo negu tiksliai Bažnyčių schizmos data. Schizmą lėmė ilgai trukęs vis didėjęs susvetimėjimas, atvedęs prie *akoimonia*, nebendrystės. Dabartinės ekumeninės pastangos laikomos priešingos krypties, vedančios į suartėjimą ir susitaikymą. Reikia tikėtis, kad suartėjimo ir susitaikymo procesas nebus toks ilgas kaip susvetimėjimo ir nebendrystės naktis.

II.

Norint įveikti susvetimėjimą, būtina suvokti jo gilesnes priežastis. Susvetimėjimą, be nenuvertintinų kalbinių ir kultūrinių skirtumų, neabejotinai lėmė ir politiniai veiksniai. Vakarų Romos imperijai VI a. dėl tautų kraustymosi užgesus, Bizantijos imperija tebegyvavo iki XV a. Tad Bizantijoje pirmiausia nuo imperatoriaus Justiniano laikų (527–567) galėjo išvirtinti imperinė bažnytinė sistema, kuriai pagrindus padėjo Euzebijus Cezarėjietis ir kurios teisinė sankloda iki šiol tebegyva ortodoksijoje. Tuo tarpu Vakaruose Romos vyskupas turėjo daugiau laisvės, negana to, valstybės žlugimas bei chaosas tiesiog vertė jį imtis savarankiško politinio vaidmens. Per tai petriškoji tradicija galėjo laisvai plėtotis. Jau Ambraziejaus laikotarpiu, vėliau popiežiaujant Gelazijui ir galiausiai ankstyvaisiais viduramžiais Grigaliui VII, *libertas ecclesiae*, Bažnyčios laisvė, tapo pamatiniu Bažnyčios veikimo principu.

Todėl atsigręžimas į frankus ir *translatio imperii*, iškilmingai užbaigtas Karolio Didžiojo vainikavimu imperatoriumi 800 metais, Rytuose turėjo būti suprastas kaip išdavystė. Kita vertus, tai parodė, kad Vakaruose per tą

laiką, į krikščionybę atvertus anglosaksus ir germanus, o vėliau ir šiaurines tautas bei vakarinius slavus, atsirado nauja Vakarų ekumenija – pasaulis ir kultūra, kurie Rytams liko svetimi, bet kuriems savo ruožtu ir Rytai darėsi vis svetimesni.

Rytų teritoriją vis labiau siaurino besiveržiantis islamas. Jie iki šiandien paženklinti emancipacijos iš osmanų imperijos. Išsilaisvinimo procesų metu Balkanuose bei Graikijoje XIX amžiuje ir XX amžiaus pradžioje atsirado nacionalinės valstybės ir nacionaliniai patriarchatai. Šitokią raidą tokie įtakingi ortodoksų teologai kaip Johnas Meyendorffas ir šiandien kritikuoja kaip problemiška, jei ne klaidinga. Daugybei ortodoksų tikinčiųjų emigravus į Vakarus (Prancūziją, JAV, Kanadą, Australiją ir kt.), šios problemos persikėlė į diasporą ir ten davė pradžią paralelinėms ir iš dalies sutampančioms jurisdikcijoms, šiandien reikalaujančioms neatidiotino visą ortodoksiją apimančio sprendimo.

Pirmasis nacionalinis patriarchatas yra Maskvos patriarchatas (galutinai 1589 m.), kurio atsiradimas, žlugus Bizantijai, dažnai vėl aiškinamas *translatio imperii* prasme ir kaip trečiosios Romos gimimas. Tad konfliktas tarp Konstantinopolio ir Maskvos dėl vadovaujančio vaidmens ortodoksijoje nėra nesenas, bet iš esmės siekia ištakas. Kitaip negu Bizantiją, Maskvos su Roma nesiejo sena tradicija ir tūkstantmetės bendros istorijos atminimas; kartu su Bizantijos paveldu ji nuo pat pradžių perėmė jau daug anksčiau subrendusį priešiškimą Romai. Jį dar pastiprino daugialypiai konfliktai tarp Rusijos, laikantiesi save dominuojančia ortodoksine galybe, ir katalikų forpostu save laikantį vakarų slavų – lenkų.

Pačioje Rusijoje ilgainiui radosi turtinga religinė kultūrinė simbiozė tarp krikščionybės iš bizantinio paveldo ir ne tiek rusų valstybės, kiek rusų dvasios, rusų kultūros ir rusų tautos, gimė neabejotinai didinga dvasinė literatūros, muzikos ir meno kultūra. Taip rusų ortodoksija tam tikra prasme tapo Rusijos kultūrinio tapatybės požymiu ir didelės daugybės rusų kultūrinės savivokos neatsiejama dalimi. Net jei šie savo ortodoksinio tikėjimo labai dažnai ir nepraktikuoja, jiems vakarietiška lotyniškoji krikščionybė atrodo iš pagrindų svetima.

Be to, būtina paminėti pirmiausia nuo Petro Didžiojo laikų egzistuojančią į Vakarus orientuotą *inteligenciją* ir septyniasdešimties ateistinės propagandos ir auklėjimo metų sąlygotus sekuliarizacijos procesus bei daugiopas socialines problemas (pavyzdžiui, neigiamas demografines tendencijas), kurias ortodoksų vadovybė vis geriau įsisąmonina. Todėl ortodoksijoje pastaruoju metu stengiamasi imtis veiklos jaunimo ir šeimos pastoracijos srityje. Tiek Graikijoje, tiek Rusijoje galėjau

konstatuoti, jog suvokiama, kad Bažnyčia šiandien nebegali būti vien liturgijos Bažnyčia, bet turi plėtoti aktyvią pastoracinę veiklą.

Užtenka įvardyti šiuos daugialypius aspektus, apie kuriuos čia galiu tik užsiminti, kad suprastum, jog, apžvelgdami istoriją, atsidūrėme jau dabartyje. Priešingai negu mes, vakariečiai, veikia kankinami istorinės amnezijos, ortodoksija gyvena istorine atmintimi. Istorija, taigi ir neigiamos istorinės patirtys, pavyzdžiui, ketvirtasis kryžiaus žygis bei Konstantinopolio sugriovimas ar tai, kas vadinama uniatizmu, jai toli gražu nėra praeities įvykiai. <...>

Ir vis dėlto – ir tai yra baigiamasis pozityvus aspektas – dabartinės politinės jėgos ir procesai, praeityje stūmę susiskaldymo link, šiandien veikia skatina suartėjimą. Europos integracijos kontekste savo ligšiolinę reikšmę praranda ne tik XIX a. ir XX a. pradžios supratimu parentos nacionalinės valstybės, bet ir nacionalinės Bažnyčios; kita vertus, šiuolaikinė sekuliarizacija ir islamo veržimasis visoms Bažnyčioms meta vienodai didelius naujus iššūkius bei verčia įsisąmoninti, kad jos šiuos iššūkius įstengs įveikti ne viena su kita kovodamos, bet išvien bendradarbiaudamos. Šia prasme ir Konstantinopolio, ir Maskvos pasiūlymas bendradarbiauti kultūrinėje bei socialinėje srityje, taip pat pastoracinis bendradarbiavimas per naują Atėnų arkivyskupą, yra svarbūs ir daug žadantys dalykai. Toks bendradarbiavimas, žinoma, nėra ekumeninio kelio tikslas, bet gali būti žingsnis šia kryptimi.

III.

Po tokios ilgos, bet būtinos įžangos dabar paklauskime, kaip šiomis aplinkybėmis plėtojasi Rytų ir Vakarų dialogas. Iš karto reikia pasakyti, jog jis, turint prieš akis tai, kas išdėstyta, negali apsiriboti vien daugiau ar mažiau akademišku teologiniu dialogu. Pastarasis yra svarbus, tačiau sėkmingas gali būti tik tada, kai yra įkeltas į asmeninių santykių, socialinių bei kultūrinių mainų ir glaudesnio dvasinio susitikimo, kur didelis vaidmuo tenka vienuolijai, audinį. Paskaitę šventojo Benedikto regulą, pamatysite, kad vienuolija Rytuose ir Vakaruose gyvena viena bendra dvasine tradicija ir yra svarbus prietiltis. <...>

Be to, svarbu, kad nuo Vatikano II Susirinkimo tapo galima vėl sutelkti dėmesį į tuos svarbius elementus, kurie pirmajame tūkstantmetyje buvo esminiai bažnytinės bendrijos ženklai: Bažnyčių galvų keitimąsi laikais, pirmiausia per Velykas ir Kalėdas, abipusius apsilankymus bei keitimąsi oficialiomis delegacijomis. Tai daugiau negu protokolinio mandagumo apsilankymai; tai – didėjančios bažnytinės bendrystės apraiška. <...>

Popiežiškoji vienybės taryba savo ruožtu stengiasi remti šią dialogo formą tarpusavio vizitų pavidalu ir pirmiausia per CCCC (*Comitato cattolico per la cooperazione culturale*); Taryba ne tik dalija stipendijas (šiuo metu per 60), bet ir remia simpoziumus bei teologinės literatūros vertimus. Popiežiaus Benedikto XVI akimis, tai viena mūsų svarbiausių iniciatyvų. Mūsų veiklą remia daugybė vietinių Bažnyčių (tarp jų ir Vienos arkivyskupija, tęsdama kardinolo Franzo Königo, vieno iš didžiųjų tilto tarp Rytų Vakarų statytojų, tradiciją) ir palaiminga *Pro Oriente* veikla, už kurią esame itin dėkingi. Labai reikšmingi taip pat yra dialogai Prancūzijoje, Vokietijoje, Austrijoje ir ypač Jungtinėse Valstijose.

Pažvelgus dabar į dialogą siauriau, pirmiausia minėtini jo pirmtakai, pradėdant Leono XIII ir Benedikto XV pontifikatu, bei abi ekumeninio patriarcho Joachimo III enciklikos (1902 ir 1920 m.). Šiandienio dialogo ištakose stovi dvi charizminės asmenybės: popiežius Jonas XXIII ir ekumeninis patriarchas Atenagoras – abu laikytini Bažnyčios istorijos sėkmės laidais! Iš rusų ortodoksų įvardytinas Sankt Peterburgo metropolitas Nikodemus, irgi nepaprasta asmenybė, mirusi ant popiežiaus Jono Pauliaus I rankų. Jis buvo dabartinio Maskvos patriarcho Kirilo auklėtojas. Šiame kontekste taip pat negalima nepaminėti kardinolo Augustino Bea.

Norint tinkamai įvertinti popiežiaus Pauliaus VI ir patriarcho Atenagoro susitikimą Jeruzalėje 1964 m. sausio 4–5 d. – popiežiaus ir patriarcho susitikimą, – būtina dar kartą paskaityti *Tomos agapis* (1971), laiškų ir dokumentų, kuriais anuomet keitėsi Roma ir Konstantinopolis, rinkinį; tik tada galima įsivaizduoti, kokį istorinį proveržį tai tuo metu reiškė. Patriarchas Atenagoras palinkėjo, kad šis susitikimas krikščionijai, jau tūkstantmetį gyvenančiai persiskyrimo naktį bei išvargusiai nuo žiūrėjimo į tamsą, būtų aušra šviesios ir palaimingos dienos, kai būsimosios kartos galės dalytis ta pačia Viešpaties šventojo Kūno ir brangaus Kraujo taure. Popiežius Paulius VI kalbėjo apie daugybę tylos ir laukimo šimtmečių. Tada abu pareiškė esą tvirtai pasiryžę įgyvendinti Viešpaties valią.

Pirmieji vaisiai pasirodė jau per Vatikaną II Susirinkimą (1962–1965). <...> Esmingai svarbus buvo ne tik ortodoksų stebėtojų dalyvavimas; paskelbti Susirinkimo dokumentai rodo, jog ortodoksų eucharistinė *communio* ekleziologija turėjo tiesioginį poveikį konstitucijai apie Bažnyčią *Lumen gentium* ir per tai netiesiogiai dekretui dėl ekumenizmo *Unitatis redintegratio*.

Iš *Acta synodalia* aiškėja, kad eucharistinės ekleziologijos pradmenys kyla iš rusų ortodoksų tremtinių Paryžiaus mokyklos. Tėvu bei iniciatoriumi įvardijamas Nikolajus Afanasjevas, taip pat geriau žinomi teologai Johnas Me-

yendorffas ir Alexanderis Schmemmannas. Minėtinas taip pat graikų ortodoksų teologas Johnas Zizioulasas, toliau plėtojęs Afanasjevo poziciją ir eucharistinę ekleziologiją dar labiau priartinęs prie katalikų pozicijos. Katalikų pusėje įtakingi pirmiausiai buvo Henri de Lubaco darbai, ypač *Corpus Mysticum. L'Eucharistie et l'Église au Moyen Age* (1949).

Po Susirinkimo, tiesa, prireikė dar kone dvidešimties metų, kol Patmos ir Rodo salose 1980 m. prasidėjo oficialus teologinis dialogas. Pirmajame dialogo etape nuo 1980 iki 1990 m. dėmesys pirmiausia skirtas įsitikinti, ar, nepaisant ilgo išsiskyrimo, atraminiai tilto tarp Rytų ir Vakarų stulpai neišklibo. Nustatyta pamatinė bendrystė mokymuose apie Eucharistiją, sakramentus, kunigystę. Jau pirmame dokumente iškilo aikštėn, jog eucharistinės *koinonia/communio* samprata yra bendras Bažnyčios ir jos vienybės supratimo pagrindas. Čia pirmąkart susitiko atnaujintoji ortodoksų ir atnaujintoji katalikų ekleziologija. Katalikų pusėje *communio* ekleziologiją galutinai įtvirtino 1985 m. nepaprastasis Vyskupų sinodas.

Pasiekus šių rezultatų, Valamo saloje surengtame visuotiniame susitikime (1988 m.) ketinta imtis daugiausia nesutarimų kėlusio mokymo apie popiežiaus primatą. Tačiau vėl susirinkus 1991 m. Freisinge, susidurta su iš pagrindų nauja situacija, atsiradusia griuvus Berlyno sienai bei žlugus Sovietų Sąjungai. Komunistinio režimo nelegaliomis paskelbtos katalikų vietinės Bažnyčios vėl galėjo išeiti iš katakombų ir grįžti į viešąjį gyvenimą. Tai sukėlė įtampų ir konfliktų, iš dalies smurtinio pobūdžio, su ortodoksų Bažnyčiomis, ypač Ukrainoje ir Rumunijoje. Taigi vadinamojo uniatizmo problemos vėl sugrįžo.

Tačiau naujaip iškilo ne tik tai, bet ir prozelitizmo problema. Pirmiausia rusų ortodoksija, tuo metu buvusi silpna ir tartum nuliniame naujos pradžios taške, jautė – kaip jai atrodė – katalikų galingos misijų ofenzyvos grėsmę ir puolė gintis. Dėl visa to dialogas Freisinge (1991 m.) atsidūrė ant žlugimo ribos.

Balamande (Libanas) 1993 m. surasta formulių, leidusių sušvelninti konfliktą praktiniu lygmeniu. Vėliau konstatuota, kad vadinamasis uniatizmas yra praeities reiškinys, atsiradęs istorinėmis sąlygomis, skirtingomis negu mūsų; kad jis atsižvelgiant į šiandienės istorines aplinkybes bei ekumenines sąlygas nebėra modelis dabarčiai ir ateičiai, bet sykiu katalikų vietinės Bažnyčios turi teisę egzistuoti ir, vadinasi, gyvai plėtotis.

Deja, Balamande dalyvavo ne visos ortodoksų Bažnyčios ir po to ne visos pritarė šiam dokumentui. Tuo tarpu popiežius Jonas Paulius II – kaip šiandien ir popiežius Benediktas XVI – laikė tai svarbia pažanga, nors ir

ne galutiniu sprendimu. Tad uniatizmo ir prozelitizmo problema, kaip liudija daugybė interviu iš Maskvos, nenurimo iki šių dienų, nepaisant vertingo istorinio darbo, nuveikto *Pro Oriente* ir ypač profesoriaus Ernsto Christopho Suttnerio (*Staaten un Kirchen in der Völkerwelt des östlichen Europa*, 2007). Visuotinį susirinkimą Baltimorėje (2000) vėl ištiko fiasko, ir dialogas penkeriems metams *de facto* nutrūko. <...>

Prisidėjo ir kitų dalykų, nepatikusių ortodoksams: popiežiaus Jono Pauliaus II pastoracinis apsilankymas Ukrainoje, keturių vyskupijų įsteigimas Rusijos Federacijos teritorijoje, graikų katalikų didžiojo arkivyskupo buveinės perkėlimas iš Lvovo į Kijevą ir kt. Ir priešingai, ne kiekviena ortodoksų pozicija kelia džiaugsmą Romoje. Pirmiausia tai pasakytina apie pakartotino krikšto praktiką keliose ortodoksų Bažnyčiose, Bažnyčių restitucijos problemas Rumunijoje ir Gruzijoje, juridinio statuso draudimą nedidelei katalikų Bažnyčiai Graikijoje ir kt. Taigi: tam, kas taip viltinai prasidėjo, dabar vėl iškilo grėsmė.

IV.

Norint, kad laivas vėl imtų plaukti, prireikė daug pastangų ir kantrybės, daugybės formalių ir neformalių pokalbių Konstantinopolyje, Maskvoje ir kitur, draugiškų apsilankymų kone visose ortodoksų Bažnyčiose. Tiek patriarchas Baltramiejus, tiek tuometinis metropolitas Kirilas, su kuriuo nekart susitikau, padėjo išeiti iš aklavietės ir pradėti naują dialogo etapą. Lygiai taip esmingai prie naujos pervartos teigiama linkme prisidėjo ir naujasis popiežius Benediktas XVI, kuris gyvai sveikintas kaip ortodoksų Bažnyčių tėvų teologijos žinovas ir kuriam pokalbis su ortodoksija labai rūpi.

Po parengiamojo pokalbio Romoje (2005) dialogas atnaujintas Belgrade (2006) ir Ravenoje (2007) ir po pasirengimo Kretoje (2008) bus tęsiamas šį rudenį Kipre. <...> Svetingumas Belgrade, Kretoje ir Ravenoje buvo didžiulis. <...> Tačiau antrajame etape būta ir kartėlio. Rusų ortodoksų delegacija paliko Raveną dėl dalyvaujančios delegacijos iš Estijos. Kadangi tai lėmė vidinis ortodoksų konfliktas, nieko daugiau padaryti negalėjau, kaip tik primygtinai paprašyti abi puses dialogo labai kaip nors surasti kompromisą. Per tą laiką Konstantinopolis pateikė kompromisinį pasiūlymą, kad ateityje dialoge dalyvautų tik autokefalinės Bažnyčios, ir tai savaiame elegantiškai išspręstų estų klausimą. Ar ir kokį sprendimą šiuo atžvilgiu priėmė naujasis rusų ortodoksų patriarchas, nežinau iki šiol. Tačiau viltis išlieka.

Ravenos dokumento „Ekleziologiniai ir kanoniniai Bažnyčios sakramentinės esmės padariniai. Bažnytinė bendrystė, sinodiškumas ir valdžia“ vaisiai žinomi. Didelis

nuopelnas dėl jo atsiradimo tenka Pergamono metropolitui Johnui Zizioulasui, tikrai vienam žymiausių dabartinių graikų ortodoksų teologų.

Dokumentas abiem pusėms yra svarbus žingsnis į priekį, tačiau kartu ir iššūkis. Ortodoksai pripažįsta, jog Bažnyčia gyvuoja vietiniu, regioniniu ir visuotiniu lygmenimis ir kad kiekvienam iš šių lygmenų, vadovaujantis apaštališkųjų *canones* (veikiausiai vėlyvasis IV a.) garsiuoju 34-uju kanonu, vadinasi, ir visuotiniam lygmeniui būtinas primas (*protos*), turint galvoje, kad tas *protos* visuotiniu lygmeniu ortodoksijai, remiantis ankstyvosios Bažnyčios tradicija, savaiame suprantama, yra Romos vyskupas. <...> Katalikai pritaria, kad primato principas visada susijęs su sinodiškumu. Ekumeninis patriarchas Baltramiejus ir popiežius Benediktas XVI viešai pripažino, kad šis dokumentas yra didis.

Dialogas dabar nuosekliai pakrypo į esminį nesutarimų klausimą: „Romos vyskupo vaidmuo visuotinėje Bažnyčioje pirmajame tūkstantmetyje“, taigi praktiškai į primato klausimą. Paprastai galvojama taip: pirmąjį tūkstantmetį gyvenome kartu, tad grįžkime prie pirmojo tūkstantmečio. Tačiau tai pernelyg supaprastinta. Juk, pirma, tūkstantmetis yra ilgas, jame gausu įvairių procesų. Antra, pirmasis tūkstantmetis Rytuose ir Vakaruose suprantamas bei aiškinamas skirtingai. Trečia, jau pirmajame tūkstantmetyje Rytuose ir Vakaruose būta skirtingos raidos. Tad nors Romos vyskupo primato vaizdinys ir yra bendras, į klausimą, ką jis konkrečiai reiškia, buvo ir yra atsakoma skirtingai. Vakaruose Leonas Didysis jau V a. laikėsi praktiškai šiandienio mokyto apie primatą, tuo tarpu tarp Rytų Bažnyčios tėvų nieko panašaus nėra arba tėra vien pradmeniška. Tiesa, yra tokių statytojų, kaip šviesi Maksimo Išpažinėjo (580–662) asmenybė: VII a. jis tarp Romos ir Bizantijos tarpininkavo ginče dėl monotelitizmo.

Kretoje vis dėlto pavyko surasti esminių bendro supratimo taškų bei išrutulioti naudingą dokumentą, būsiantį šių metų spalio mėnesį Kipre vykšančių diskusijų pagrindu. Anot šio dokumento, Roma, remiantis Konstantinopolio (381) ir Chalkedono (451) Susirinkimais, yra *prima sedes*, pirmutinis sostas; Romos vyskupui tenka ne vien garbės primatas; remiamasi ne tik Klemenso Romiečio, Ignoto Antiochiečio ir Ireniejaus Lioniečio žinomais ankstyvaisiais tekstais, bet ir pripažįstama, jog Roma ir vėlyvuju pirmuoju tūkstantmečiu esmingai prisidėjo prie Nikėjos ir Chalkedono Susirinkimo tikratikystės išsaugojimo bei ikonoklazmo, Rytuose švęsto kaip tikratikystės pergale, įveikimo; be to, Sardikos sinodo (343–344) dvasia pripažįstama apeliacijos į Romą teisė, Romą laikant savotiška apeliacine instancija.

Vis dar nėra vieningos nuomonės, ar ir koku laipsniu Roma savaime turėjo teisę kištis į Rytus taip, kaip tai jau 341 m. ginčo dėl Atanazijaus atveju padarė popiežius Julijus, išskvietęs šį į Romą, – šis faktas vėliau buvo įtrauktas į Rytų Bažnyčių teisę ir nedviprasmiškai paminėtas Nikėjos II Susirinkime (787). Ten konstatuota, jog Susirinkimui pripažinti visuotiniu esmingai svarbu, kad su juo bendradarbiautų Romos vyskupas (*synergein*), tuo tarpu kitų patriarchų atveju kalbama tik apie pritarimą (*symphonein*) (H. J. Sieben. *Begriff und Kriterien für ökumenische Konzilien*. 2009). <...> Svarbu tai, kad primatas traktuojamas sinodiškumo kontekste. Kad ir kaip būtų, šis tekstas galėtų būti geras diskusijos Kipre pagrindas.

Žinoma, daug klausimų tebelieka atviri, ir, savaime suprantama, niekas negali tikėtis, kad Kipre jau galėsime išspręsti visas problemas. Skirtinga raida antrajame tūkstantmetyje iki Vatikano I ir II Susirinkimų išskyla prieš mus kaip didžiulis kalnas, ir būtų stebuklas, jei šią kliūtį galėtume įveikti jau viename iš artimiausių pokalbių.

Tiktai tada būtų galima konkrečiai imtis Jono Pauliaus II enciklikoje *Ut unum sint* (1995) išsakyto paraginimo ir ieškoti naujos primato vykdymo formos, kuri, išlaikant esminį dogmos turinį, būtų priimtina abiem pusėms. Popiežius Benediktas XVI šį paraginimą paraidžiui parkartojo 2006 m. lapkričio 30 d., sakydamas homiliją savo apsilankymo Konstantinopolyje proga. Tad tai dienvakarėje tebelieka.

Atsakymas, kaip konkrečiai kada nors bus išspręstas šis klausimas, kol kas tebėra spekuliatyvus. Šiame kontekste dažnai cituojama ištara, pasakyta tuometinio profesoriaus Ratzingerio per vieną pranešimą Grace 1976 m. Mintis ta, jog vienybės paieška keliant maksimalius reikalavimus pasmerkta žlugti iš anksto. Tuo metu jis taip pasakė: „Mokymo apie primatą klausimu Roma iš Rytų neturėtų reikalauti daugiau, negu buvo suformuluota bei praktikuota pirmajame tūkstantmetyje“ (*Theologische Prinzipienlehre*. 1982, 209). Būdamas kardinolas, jis šį sakinį 1987 m. esmingai – mano nuomone, pagrįstai – diferencijavo: tiesiog grįžti prie senosios Bažnyčios, nustojus gyvuoti imperinei Bažnyčiai ir pasitraukus imperatoriaus figūrai, nėra tinkamas kelias, netinkamas nė teologiškai; būtina ieškoti kelio į priekį (*Kirche, Ökumene und Politik*. 1987, 76 ir t.). Tačiau senoji Bažnyčia, būtent primato ir sinodiškumo sąsaja, kaip ir anksčiau gali būti pagrindinis ir naudingas modelis atkuriant visišką bendrystę pakitusiomis istorinėmis sąlygomis.

Tikslas negali būti ir vienoda Bažnyčia, taip pat nė tai, kad Rytai perimtų vakarietišką teisės sistemą. Jau Vatikano II Susirinkimas pripažino, jog Rytų Bažnyčios turi teisę tvarkytis pagal savo tvarką (*UR* 16). Posusirinki-

minėje bažnytinėje teisėje, skirtoje katalikų Rytų Bažnyčioms, šis aspektas pradmeniškai įgyvendintas: pavyzdžiui, numatyta, kad katalikų Rytų Bažnyčių vyskupai nėra skiriami popiežiaus, bet renkami atitinkamo Sindo, o popiežius po to suteikia jiems bendrystę. Tačiau šie ir kiti nuostatai nebūtinai turi būti modelis atkuriant visišką bendrystę su atsiskyrusiomis Rytų Bažnyčiomis. <...> Tad tokie modeliai yra laikino pobūdžio (*OE* 30; apaštališkoji konstitucija *Sacri canones*. 1990) (W. Kasper. *Die Kirche und ihre Ämter*. 2009, 602, 639 ir t.). Tad – vėlgi laikantis Josephe Ratzingerio paraginimo – galima skirti dvasinę primato funkciją ir administracinę patriarcho funkciją. Šia prasme didžiausia patriarcho autonomija su Romos primatu visiškai suderinama (straipsnis: *Primat*. Leidinyje: *LThK* VIII, 1963, 763).

Žinoma, greta primato klausimo, tebėra kitų spęstinių dalykų. Pirmiausia Tikėjimo išpažinime pridurta *Filioque* formuluoė, kuri daugelio ortodoksų dabar, kaip ir anksčiau, laikoma kliūtimi. Čia negaliu gilintis į šią problemą. Tačiau įsidėmėtina, kad *Filioque* problema ortodoksų traktuojama, be kita ko, platesniame Vakaruose pamatine tapusios Augustino teologijos priėmimo ir nepriėmimo kontekste. <...>

Tuo tarpu naujesnieji Augustino teologijos tyrinėjimai, pvz., Rolando Kany (*Augustins Trinitätsdenken*. 2007), parodė, kad įprastinė augustinischojo/vakarietiškojo ir kapadokiškojo/rytietiško mokymo apie Trejybę priešprieša nepagrįsta, tačiau jų rezultatai Rytuose iki šiol menkai žinomi. Todėl, pavyzdžiui, net toks dialogui atviras teologas kaip Johnas Zizioulas savo naujausioje, 2006 m. pasirodžiusioje knygoje *Communio and Otherness* Augustino atžvilgiu užima labai kritišką poziciją, kurios *Filioque* problemos atžvilgiu, mano nuostabai, neseniai pradėta laikyti anglikonų ir ortodoksų dialoge *The Church of the Triune God* (2006). Tai rodo ne tik tai, kad Popiežiškosios vienybės tarybos 1996 m. raštu *Les traditions grecque et latine concernant la procession du Saint-Esprit* nepavyko pašalinti problemų, bet ir kad vienybei iki šiol trukdo dar gilesnės teologinės supratimo problemos. <...>

Pirmiausia išskyla dialogo dokumentų recepcijos problema. Tokia problema neapsiriboja tarnybine recepcija, viena vertus, iš Tikėjimo kongregacijos bei popiežiaus ir, kita vertus, iš ortodoksų sinodų pusės. Galvoje turima recepcija, susijusi su visa Bažnyčia, įskaitant tikinčiuosius, o Rytuose dar ir vienuolius. Florencijos Susirinkimas (1439–1445) suvoktinas kaip perspėjimas. Sutarimas hierarchiniu lygmeniu tuo metu buvo atmetas tam neparengtos tautos, ir po Florencijos Susirinkimo padėtis pasidarė dar prastesnė negu iki jo. Panašiai perspėjamai rusų ortodoksų Bažnyčiai prieš akis išskyla skausminga nesantaika su sentikiais. <...>

Tad ką mūsų dialogai gali duoti? Manau, labai daug, tačiau tikrai ne viską. Mano akimis, jie yra iš tolo pradėdamas rengimasis būsimam, tikrąja šio žodžio prasme visuotiniam Susirinkimui, kuris vienintelis galėtų nutarti dėl visiškos *koinonia/communio*. Ar jo dar teks ilgai laukti, niekas negali pasakyti. Turime tenkintis darydami tai, ką šiandien atsakingai galime nuveikti.

Kad tai vieną dieną įvyktų, greta istorinio bei teologinio darbo būtina gili visų pusių *metanoia/conversio*. Be *conversio* ekumenija – visiška ekumeninė bendrystė – negalima. Galiausiai ekumenija yra dvasinė problema ir Šventosios Dvasios darbas. Jos nevalia prievartauti, to daryti nereikia nė mėginti, nes prievartiniai sprendimai visada duodavo priešingą rezultatą. Tačiau Dvasiai galima patikėti, kad ji savo išjudintą ir jau daug gerų vaisių davusį darbą vieną dieną ir užbaigtų.

Kantrumas nėra man labai būdinga dorybė. Tačiau, vadovaudamasis tokiu įsitikinimu, štai jau dešimt metų vykda šią tarnystę, lydima gerų ir malonių išgyvenimų, džiugiai ir, nors būta ir nelabai smagių patirčių, net nusivylimų, kupinas vidinės ramybės bei pirmiausia pasitikėjimo. Fondui *Pro Oriente* ir Vienos arkivyskupijai dėkoju už veiklią paramą atliekant šį didį darbą, kuris mums visiems yra bendra istorinė užduotis.

Kalba, pasakyta 2009 m. balandžio 23 d. Vienos universitete per pirmąją ekumeninę Teologijos fakultetų savaitę

Benedikto XVI laiškas Kunigų metų proga

(KAP, KAI) Birželio 18 d. pradedant Kunigų metus Vatikane paskelbtas Benedikto XVI laiškas (jo vertimas bus kitame „Bažnyčios žinių“ numeryje – *red.*) Jame popiežius ragina kunigus sekti šv. Jono Marijos Vianėjaus pavyzdžiu ir atnaujinti visiško atsidavimo Dievui ir Bažnyčiai idealus. Benediktas XVI pabrėžia, kad Kunigų metų tikslas yra atnaujinti visų kunigų uolumą siekiant stipresnio ir raiškesnio evangelinio liudijimo šiandienos pasaulyje. Pasak popiežiaus, kunigai yra didžiulė dovana ne tik Bažnyčiai, bet ir visai žmonijai. Popiežius primena daugelio kunigų ištikimybę ir kentėjimus, kuriuos jiems tenka patirti dėl persekiojimų, laikantis ištikimybės Dievui. Šventasis Tėvas taip pat rašo apie Bažnyčios kentėjimus dėl kai kurių jos tarnų neištikimybės. Jis rašo, kad tokiais atvejais nedera „pedantiškai atskleisti kunigų silpnybių“, bet reikėtų įsisąmoninti didžiulę Dievo dovana, kurią gauname per didžiadvasiškus sielovadininkus, uo-

lius vienuolius ar kantrius dvasios tėvus. Šv. Jono Marijos Vianėjaus pavyzdžiu Benediktas XVI iškelia kunigystės didybę kaip dovaną ir misiją. Jis ragina šiandienos kunigus mokytis iš Arso Klebono visiško tapatinimosi su savo tarnyste, nepaliojant rūpinantis tikinčiųjų gėriu, nuolat jiems patarnaujant sakramentais, taip pat rūpinantis parapijos bažnyčios grožiu. Benediktas XVI ragina kunigus bendradarbiauti su pasauliečiais. Laiške daug dėmesio skiriama Atgailos sakramento aktualumui. Popiežius prašo kunigus nenusiminti, jei prie klausyklos ateina nedaug žmonių, bet šv. Jono Vianėjaus pavyzdžiu padėti tikintiesiems atskleisti šio sakramento svarbą ir grožį. Benediktas XVI ragina mokytis iš Arso Klebono „išgano- mojo dialogo“ metodo teikiant Atgailos sakramentą, taip pat individualios prieigos priimant penitentus. Benediktas XVI primena, kad ypatingas kunigystės pašaukimas yra liudyti Dievą, kuris yra meilė. Tai vykdoma gyvenimą glaudžiai siejant su Šventuoju Raštu. Popiežius reiškia įsitikinimą, kad dieceziniams kunigams aktualūs prie jų pareigų pritaikyti evangeliniai neturto, skaistumo ir klusnumo patarimai. Jis taip pat kviečia kunigus „atpažinti Bažnyčioje mūsų dienomis Dvasios žadinamą naują pavasarį“, pripažįstant ir remiant tikinčiųjų pasauliečių charizmas. Benediktas XVI primena, jog kunigo tarnystė gali būti vykdoma tik per kunigų bendrystę su vyskupu ir tarpusavio bendrystę. Tokia bendrystė leidžia pilnatiškai išgyventi celibato dovaną ir klestėti krikščioniškoms bendruomenėms.

Teologinės komisijos dokumentas apie prigimtinę teisę

(KAP, KAI) Birželį paskelbtas Tarptautinės teologinės komisijos naujas dokumentas „Visuotinės etikos paieška: naujas žvilgsnis į prigimtinę teisę“. Apaštalu Sostas kviečia suformuluoti bendrus visame pasaulyje priimtinius etikos principus. Iš čia kylantys įsakymai ir draudimai turi reguliuoti individų ir bendruomenių gyvenimą etiniu, juridiniu ir politiniu požiūriu. Dokumentu išangoje rašoma, kad bendrų etinių vertybių paieška tampa iš naujo aktuali. Dokumente atkreipiamas dėmesys, jog globalizuotame pasaulyje žmogaus problemos įgyja tarptautinį matmenį ir reikalauja pasaulinės atsakomybės. Pastebima, kad viešosiose ekonomikos, įstatymų leidybos bei politikos srityse tolydžio vis mažiau atsižvelgiama į moralinį gėrį. Kristus pristatomas kaip prigimtinių teisės pilnatvė. Pasak dokumento, Kristuje „prigimtinei teisė įgyja pilnutinę prasmę išganyto istorijoje“. Tačiau drauge Teologinės komisijos dokumente pabrėžiama, jog krikščionybė nepretenduoja į prigimtinių teisės klausimų monopolį. Teologai iškelia Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją kaip vieną gražiausių naujausios istorijos laimėjimų. Dokumente cituojamos ištraukos iš Šventojo Rašto, kitų religijų, taip pat filosofų ir Bažnyčios tėvų raštų.

Vatikano pareiškimas dėl neteisėtų lefebvristų šventimų

(KAP, KAI) Birželio 17 d. Vatikano spaudos tarnyba paskelbė pareiškimą, kuriame numatomi Šv. Pijaus X brolijos kunigų šventimai vadinami neleistiniais. Pareiškime pabrėžiama, kad iki šiol brolija neturi teisinio statuso Katalikų Bažnyčioje, o jos nariai negali teisėtai vykdyti jokios bažnytinės tarnybos. Pareiškime nurodytas Benedikto XVI kovo 10 d. laiškas vyskupams, kuriame išvardijamos sąlygos siekiant bažnytinio Pijaus X brolijos pripažinimo. Taip pat pranešama apie netrukus vyksiantį Popiežiškosios komisijos *Ecclesia Dei* pertvarkymą. Komisija bus tiesiogiai pavaldi Tikėjimo mokymo kongregacijai. Komisijai *Ecclesia Dei* įgijus naują statutą bus tęsiamas dialogas su Šv. Pijaus X brolijos atsakingaisiais dėl Bažnyčios doktrinos ir disciplinos klausimų, siekiant atkurti arkivyskupo M. Lefebvre'o sekėjų bendrystę su Šventuoju Tėvu.

Supaprastintos kunigų gražinimo į pasauliečių luomą procedūros

(KAP, KAI) Birželio 4 d. Dvasininkijos kongregacijos sekretorius arkivyskupas Mauro Piacenza interviu Vatikano radijui komentavo anksčiau pasaulio vyskupams išsiuntintą dokumentą, kuriuo iš dalies pakeista kunigų gražinimo į pasauliečių luomą tvarka.

Popiežius Benediktas XVI suteikė Dvasininkijos kongregacijai naujus įgaliojimus pervesti iš dvasininkų luomo ir atleisti nuo celibato pareigos kunigus, nevykdančius kunigo tarnystės ilgiau negu penkerius metus arba piktinančius skandalingu elgesiu. Laiške taip pat pabrėžiama, kad nepilnamečių seksualinio išnaudojimo klausimai ir toliau priklauso Tikėjimo mokymo kongregacijos kompetencijai. Dvasininkijos kongregacijos laiške sakoma, kad

sakramentų galiojimas nepriklauso nuo asmeninio kunigo šventumo, tačiau kiekvieno kunigo pareiga yra puoselėti moralinį tobulumą ir sekti Kristaus skaistumu. Čia pabrėžiama, kad didžioji dauguma kunigų kasdien gyvena savo tapatybe ir dvasinėje daroje ištikimai vykdo kunigo pareigas.

Dvasininkijos kongregacijos prefektas kardinolas Claudio Hummesas interviu agentūrai CNS paaiškino, jog naujos administracinės procedūros atsirado kilus naujoms situacijoms, kurių nebuvo numatyta 1983 m. Kanonų teisės kodekse. Iki šiol vietos vyskupas dažniausiai turėjo laukti metusio kunigystę kunigo iniciatyvos. Dvasininkijos kongregacijos prefektas pabrėžė, jog viena iš naujų normų paskelbimo priežasčių yra siekis padėti šeimai sukūrusių kunigų vaikams, kad jų tėvai galėtų gyventi pagal sąžinę.

Kardinolas interviu kalbėjo apie būtinumą kiekviename procedūros etape garantuoti kaltinamajam teisę gintis. Nepaisant supaprastintų procedūrų, kiekviena byla bus nagrinėjama individualiai ir garantuojamos suinteresuotų asmenų teisės. Proceso tikslas – atleisti kunigą nuo celibato pažado, sykiu atleisti jį ir nuo su tuo susijusių bažnytinių bausmių. Kunigas praranda kunigystės luomo teises, bažnytinius titulus bei pareigas. Jis atleidžiamas nuo kitų su šventimais susijusių pareigų, pvz., brevijoriaus, negali teikti sakramentų, išskyrus atleisti nuodėmes gresiant mirties pavojui; jis negali sakyti homilijų, dalyti Švenčiausiojo Sakramento, imtis vadovauti sielovadai, negali dėstyti teologinių disciplinų. Tačiau į pasauliečių luomą gražintas kunigas gali sutvarkyti savo bažnytinį statusą ir dalyvauti Bažnyčios sakramentiniame gyvenime: priimti Eucharistiją, Sutaikinimo sakramentą. Toks asmuo taip pat gali sudaryti bažnytinę santuoką.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

mons. Gintaras Grušas
kun. Lionginas Virbalas SJ

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Rimantas Kaunietis
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / mons. Arūnas Poniškaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
Faksas (37) 323 853
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Savanorių pr. 192
44151 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2009, „Bažnyčios žinios“